

LETO XI

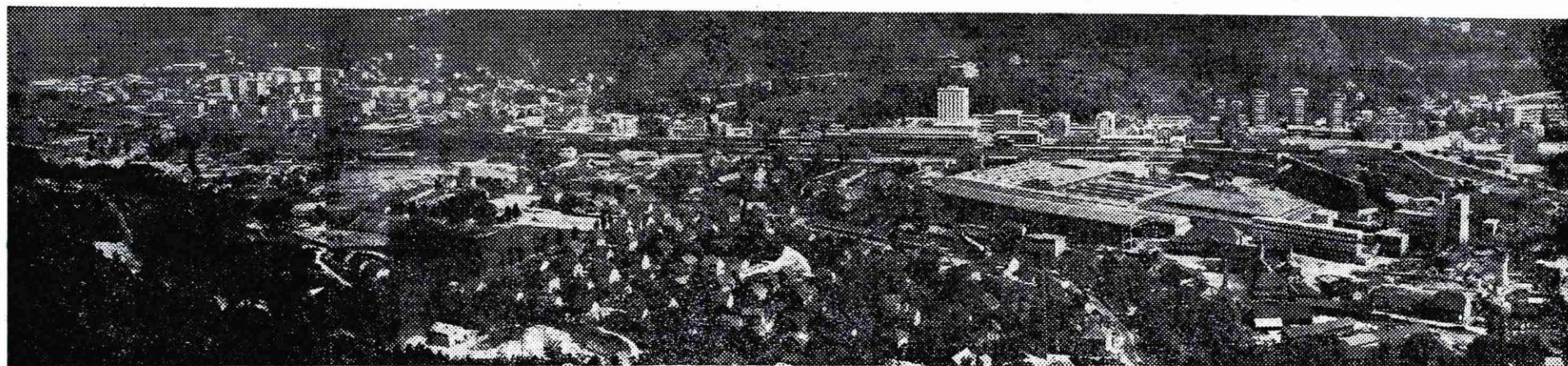
Številka 33

Jesenice, 22. avgusta 1969

ŽELEZAR — GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA ŽELEZARNE JESENICE

— Ureja redakcijski odbor — Glavni in odgovorni urednik Joža Vari — Rokopisov in fotografij ne vračamo — Naslov: Uredništvo »Železarja« Železarna Jesenice. Telefon int. uredništvo 483, administracija 484 — Tisk CP »Gorenjski tisk«

ŽELEZAR

Naša ustna anketa pred integracijo slovenskih železarn

Večina sodelavcev vidi v integraciji bodočnost

Ze drugo leto teče tako v strokovnih, kakor v samoupravnih in političnih organih Železarne in v tovarniškem glasilu Železar raprava o integraciji slovenskih železarn. Pojem o integraciji ni niti nov, niti ni omejen samo na slovenski ali jugoslovanski prostor. Integracija gospodarstva je bila in je prisotna tudi v deželah z drugačno družbeno ureditvijo, ker jo neizogibno narekujejo višji ekonomski interesi. Ker je po sklepu delavskega sveta Železarne razpisan referendum za združitev slovenskih železarn za 15. september, bomo v kratkih letenih razgovorih poizkušali zvedeti, kaj mislijo o združitvi slovenskih železarn naši sodelavci.

VPRAŠANJE: Kaj menite o integraciji slovenskih železarn, ali ste o utemeljenosti in ekonomskih interesih

združitve dovolj informirani, ali so vam še katere stvari nejasne?

Jure FENZ, vratar, var-

nostna služba: Po tem, kar sem o integraciji prebral v Železarju in drugje, se mi zdi, da je integracija slovenskih železarn pametna stvar. V tem vidim perspektivno rešitev ne samo za naš kolektiv, ampak za slovenske železarne nasploh. Mnogo bolj ekonomična in racionalna bo delitev proizvodnega programa, bolj učinkovita in racionalna bo nabava, prodaja in raziskovalna služba itd.

O vsem tem sem dovolj informiran, saj Železar že več kakor eno leto o tem veliko piše, pa tudi drugje sem že marsikaj bral in slišal o integracijskih prizadevanjih. Osebnost bom zavestno in prepričano odločil za integracijo.

Zanima pa me, kako bo organizirano centralno vodstvo združenih železarn in kje bo, oziroma kako bo s skupnimi službami, ali bodo le-te ojačene pri posameznih železarnah za vse železarne ali bodo centralizirane in kako bo s financiranjem skupne direkcije in skupnih služb.

Metka JEROVŠEK, tekačica na splošnem sektorju: Mislim, da je integracija potrebna za izboljšanje ekonomskega položaja slovenskih železarn nasploh. S tem se bo v splošnem dvignila ekonomska moč slovenskih železarn in njihov vpliv na domačem in tujem tržišču.

Osebnost mislim, da sem dovolj informirana o ekonomskih prednostih integracije tako prek Železarja, kakor tudi drugih informacijskih sredstev, danes pa smo dobili tudi brošuro, ki nazorno obravnava integracijo. Razen tega smo veliko o tem govo-

(nadalj. na 2. in 3. str.)

Z namenom, da bi se uspešno razvijalo železarstvo na Slovenskem, da bi se z enotno tehnologijo in organizacijo poslovanja zagotovila najširša potencialna možnost na domačem in tujem tržišču ob upoštevanju vseh dosežkov sodobne tehnike in znanosti, delitve proizvodnega programa in specializacije proizvodnje ter da bi črna metalurgija skladno zahtevam gospodarske reforme spričo nastale gospodarske situacije čimbolj integralno skoncentrirala svoj podjetniški potencial, pri tem pa realizirala sprejeti usklajeni razvojni program, so se železarna Jesenice, železarna Ravne in železarna Štore z referendumom dne 15. 9. 1969 odločile, da se spojijo v združeno podjetje, ki bo nosilo ime **ZDRUŽENO PODJETJE SLOVENSKE ŽELEZARNE**.

(Iz osnutka statuta ZDRUŽENEGA PODJETJA SLOVENSKE ŽELEZARNE)

Sestanek na Ravnah — medsebojna izmenjava informacij

Predsednik koordinacijskega odbora za združitev slovenskih železarn Gregor Klančnik, direktor železarne Ravne, je sklical za jutri 23. avgusta na Ravnah na Koroškem sestanek predstavnikov samoupravnih, upravnih in družbenopolitičnih organov železarn Jesenice, Ravne in Štore. Namen sestanka, ki se ga bo udeležilo najmanj po 20 predstavnikov iz vsake železarne, je medsebojno seznanjanje in dogovor o skupnih in usklajenih zasnovah za enotno akcijo za izvedbo referenduma 15. septembra.

Najprej bo predsednik koordinacijskega odbora podal uvodno informacijo o razpisu referenduma in o namenu osnovanja združenega podjetja SLOVENSKE ŽELEZARNE, zatem pa bodo direktorji vseh treh železarn predstavili svoja podjetja. Sledila bo razprava in medsebojna izmenjava informacij ter dogovor o enotni akciji za uspešno izvedbo referenduma.

Ker so v tem času delavci vseh treh železarn že prejeli informativno brošuro, ki jo je izdal koordinacijski odbor, razen tega so bili že številni sestanki in razgovori po podjetjih, bo prav gotovo mnogo vprašanj, na katera bo potrebno še odgovoriti delovnim kolektivom. Sestanek na Ravnah naj bi na ta vprašanja čimbolj jasno in precizno odgovoril, da bodo odgovorni delavci lahko v svojih kolektivih podajali čim bolj objektivne informacije o podjetjih, s katerimi se združujejo in o ciljih ter perspektivah oziroma prednostih ZDRUŽENEGA PODJETJA SLOVENSKE ŽELEZARNE.

Problematika izplenov

V člankih pod tem naslovom smo že v jeseni lanskega leta (Železar 1968 št. 49, 50, 51) seznanili širši krog sodelavcev z delom in doseženimi rezultati dela komisije za izplen in raziskovalnega oddelka pri osvajanju izplena v smeri brame — slabi — debela pločevina.

Sicer strogo strokovni članki so naleteli na zelo ugoden odmev pri večjem krogu sodelavcev in so tako dosegli svoj namen. Zaradi tega smo se odločili, da bomo z začetno prakso obveščanja o problematiki izplenov nadaljevali. V tej številki nadaljujemo serijo člankov z opisom dela in doseženimi rezultati pri osvajanju izplena pri valjanju ingotov v blume na blumin-

Izplen pri valjanju ingotov formata OK 650 v blume

Na osnovi podatkov iz literature ter izkušenj v sorodnih valjarnah doma in v tujini, so bili že v začetku obratovanja bluminga planirani naslednji izpleni:

- za nepomirjena jekla 90 %
- za pomirjena jekla 86 %

Pri določenih kvalitetah pomirjenih jekel, kjer je potrebno 100 % čiščenje površine s flemanjem ali brušenjem (npr. jekla za vijake, avtomot-ska jekla, jekla za patentirano žico, plemenita jekla), je zaradi dodatnega odpadka pri čiščenju planirani izplen 83 %.

V preteklem obdobju planirani izpleni niso bili doseženi.

(nadalj. na 10. str.)

Namesto uvodnika

Železarna Jesenice, železarna Ravne in železarna Štore so se z odločitvijo o združitvi v združeno podjetje opredelile za to, da bodo združevale vse tiste funkcije, ki bodo z združenim delovanjem prinašale večjo poslovno učinkovitost, širjenje proizvodne dejavnosti, večjo varnost zaposlovanja, učinkovitejši nastop pri predstavnih organih, bankah in združenjih. Združeno podjetje bo opravljalo za tovarne v njegovem sestavu naslednje funkcije:

- enotno tržno raziskavo za usklajeno tržno orientacijo proizvodnje;
- usklajeno proizvodno razvojno politiko razširjene reprodukcije;
- združevanje in usklajevanje raziskovalne dejavnosti;
- enotno oblikovanje finančno kreditne politike in skupni nastop pri denarnih zavodih;
- združevanje in delitev komercialnih funkcij oskrbovanja in prodaje;
- enotno usklajeno izdelavo splošnih aktov združenega podjetja in tovarn v sestavu združenega podjetja za urejevanje notranjih odnosov;
- enotni nastop pri predstavnih organih, bankah in združenjih.

Z ustanovitvijo združenega podjetja obdrži vsaka železarna kot samostojna organizacija združenega dela lastnost pravne osebe. V tem stojstvu ima vsaka od železarn pravico do samostojnega nastopanja na tržišču, do samostojnega pridobivanja pravic, prevzemanja in izpolnjevanja dolžnosti, pravico iniciative za širjenje poslovne dejavnosti, pravico samostojnosti pridobivanja in delitve dohodka ter pravico odločanja o uporabi sredstev skladno s tem statutom in splošnimi akti združenega podjetja.

Zaradi uresničitve integralnega razvojnega programa slovenskih železarn, ki so ga sprejeli delavski sveti železarn, so vse železarne, kljub temu, da obdržijo s to združitvijo status pravne osebe, dolžne težiti k nadaljnji združitvi vseh tistih funkcij poslovanja, ki bodo omogočile nadaljnjo modernizacijo in razširjeno reprodukcijo, večji poslovni uspeh ter nadaljnjo materialno osnovo zaposlovanja.

S spojitvijo v združeno podjetje se teži k čimbolj enotnemu nastopanju v poslovnih odnosih z domačimi in tujimi poslovnimi strankami, predstavnimi organi, bankami in združenji. Ko pa nastopajo organizacije v poslovnih odnosih samostojno, morajo pri tem upoštevati splošni interes združenega podjetja.

Z združitvijo materialnih, finančnih in kadrovskih potencialov se omogoča enotni nastop in ustvarja materialna baza za nadaljnji razvoj in obstoj združenega podjetja ter njegovih organizacij v sklopu slovenskega gospodarstva.

Člani delovne skupnosti združenega podjetja organizirajo delovni proces in upravljanje podjetja po načelih delavskega samoupravljanja.

* * *

Iz osnutka statuta ZDRUŽENEGA PODJETJA
SLOVENSKE ŽELEZARNE

Večina delavcev vidi v integ

(nadalj. s 1. str.)

rili tudi na sejah predsedstva tovarniške konference ZMS, direktor Železarne mag. inž. Kunc pa nam je o tem predaval tudi na mladinskem seminarju. Jaz bom glasovala za integracijo, ker v tem vidim tako boljšo bodočnost naše Železarne, kakor vseh slovenskih železarn.

Janez PREVC, strojni vzdrževalec na plavžu: Integracija slovenskih železarn, če gledamo razvojno, nam je še kako potrebna. O tem sem kolikor toliko že informiran iz železarja. Namen in cilji integracije so mi znani in nimam pomislekov, da se ne bi izrekel za integracijo.

Marjan VIDMAR, instalacijska delavnica: O integraciji sem v glavnem prebral vse, kar je bilo napisanega v železarju. Osebnost sem prepričan, da morajo biti mnoge stvari v združenem podjetju boljše kot npr.: bolj načrtna in hitrejša rekonstrukcija, cenejša nabava surovin itd. O tem sem dovolj informiran, vendar pa ne bi rad videl, da bi v kateremkoli pogledu nazadovali.

Zanima pa me predvsem organizacija vodstva združenega podjetja. Ko bom raz-

čistil pri sebi še nekatere stvari, ki mi niso še povsem jasne, bom prav gotovo glasoval za integracijo.

Mirko ULČAR, študent, kot praktikant — topilec na plavžu: Kolikor toliko sem o integraciji že informiran in se mi zdi to zelo pametno. V tem vidim bodočnost ne samo naše, ampak vseh slovenskih železarn. O integracijskih prizadevanjih in o ekonomski utemeljenosti sem v glavnem informiran iz železarja, pa tudi v drugih informacijskih sredstvih je bilo v zadnjem času o tem precej pisanega. Če bi imel glasovalno pravico, bi brez pomisleka glasoval za integracijo.

Zvonko HORVAT, peti topilec na plavžu: O integraciji slovenskih železarn sem bral v železarju, pa tudi po televiziji sem poslušal. Mislim, da bo to dobro tako za naš delovni kolektiv, kakor za vse slovenske železarne. V mislih imam tako bolj načrten proizvodni program, razvojno politiko, nabavno in prodajno službo, raziskovalno delo itd. To, kar vem o prednostih združenega podjetja, me prepriča, da bom glasoval za združitev.

Ludvik IVANETIČ, klasifikant v martinarni: Mislim, da je integracija dobra stvar, če bodo postavljeni zelo točni in jasni principi in če se bodo železarne sprejetih dogovorov strogo držale. Z integracijo bo postal to močan delovni kolektiv, ki bo imel več strokovnjakov in večje možnosti izmenjave izkušenj pa tudi večjo moč in vpliv navzven, tako v pogledu investicijske politike oz. kreditov, enotnega nastopa na tržišču itd. Tako močan kolektiv bo tudi sposoben, da bo imel svoja lastna zastopstva za nabavo surovin, najsibo doma ali v zamejstvu in da bomo le-te lahko nabavljali brez posrednikov, z lastnimi strokovnjaki.

O sedanjih prizadevanjih in o ekonomski utemeljenosti integracije sem informiran prek železarja, mislim pa, da bi bilo potrebno še bolj konkretno obveščati kolektiv z odgovornimi informacijami in izjavami tistih, ki strokovno pripravljajo integracijo.

Nekoliko sem skeptik le v pogledu nove direkcije združenega podjetja. Bojim se, da v vodstvo ne bi prišli povsem tuji ljudje iz raznih forumov, ampak bi ta mesta morali zasedati strokovnjaki iz vseh treh železarn, ki poznajo razmere v železarnah.

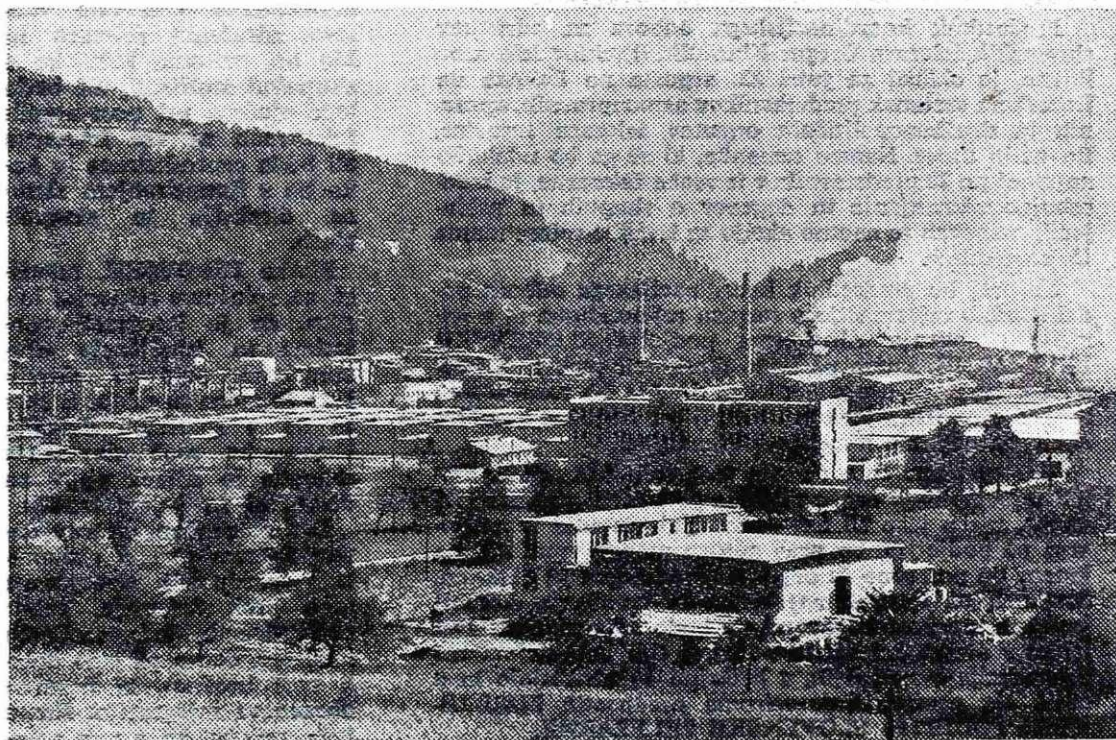
V integraciji vidim perspektivo nadaljnjega razvoja slovenskih železarn in če bo tako organizirano, kakor sem povedal, bom tudi mirno glasoval za integracijo slovenskih železarn.

Zdravko KUČINA, livar jedrar v livarni: Z integracijskimi prizadevanji in namenom integracije nisem dovolj seznanjen, ker o tem ne berem dovolj oziroma stvari ne zasledujem. Osebnost v tem ne vidim nobene koristi in ne vem, če je to rešitev za železarno, ker je tu sploh problem neke vrste krize domače in svetovne težke industrije. Vprašanja nimam nobenega,

Medsebojni poslovni odnosi tovarn ter odnosi med njimi in podjetjem se urejujejo s posebnimi pogodbami. Z medsebojnimi pogodbami pogodbene stranke določajo na osnovi tržnih pogojev: cene, način in obseg dobav, vrsto blaga in storitev, kvaliteto, roke, pogodbene kazni, zamudne obresti in podobno.

Pogodbene stranke se dogovorijo, da se prav tako s pogodbami urejujejo vprašanja delitve proizvodnega programa, specializacije proizvodnje in ekonomski odnosi, ki iz takega posla izhajajo.

(Iz osnutka pogodbe o ustanovitvi združenega podjetja SLOVENSKE ŽELEZARNE)

ŽELEZARNA RAVNE — novi obrati

raciji bodočnost

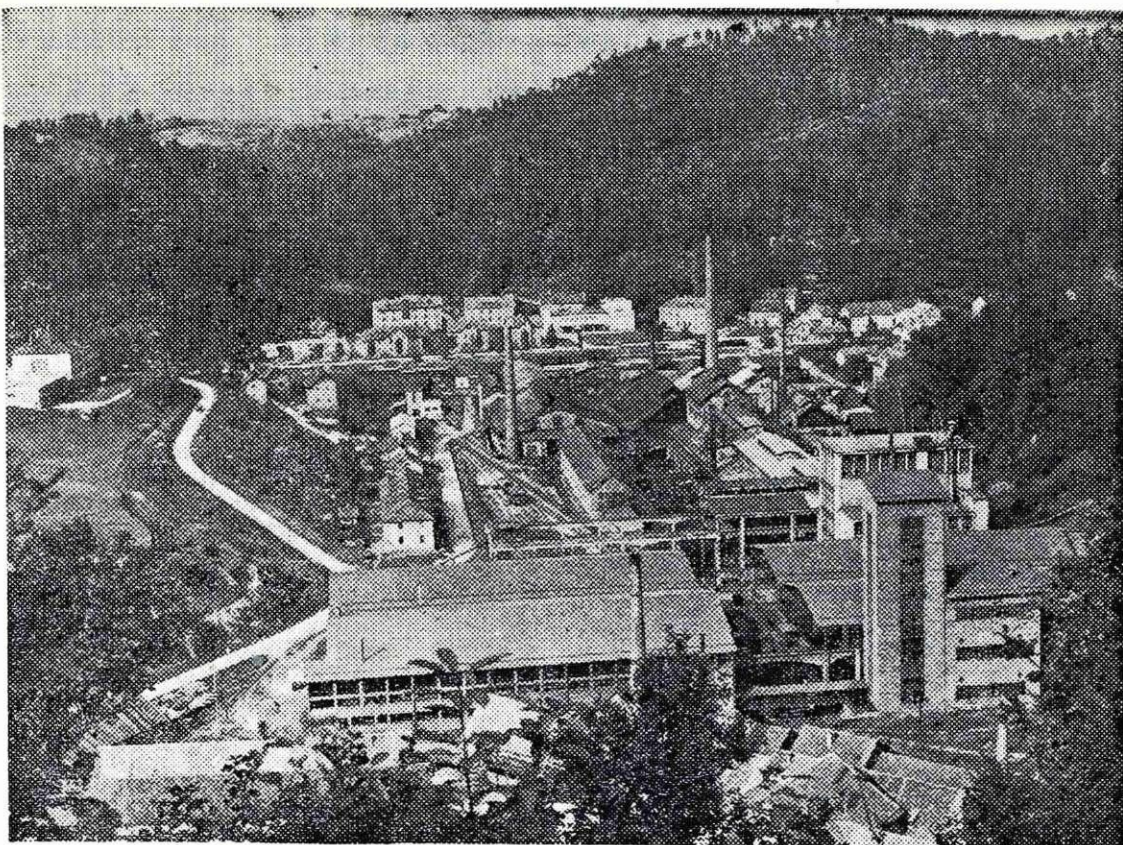
pa tudi v sebi se nisem še odločil, kaj bi bilo bolje: združeno podjetje ali sedanja organizacija. Bojim se le, da bo z združitvijo prišlo do obsežnejše nove direkcije, do novega administrativnega aparata, ki bo preveč odtujen do železarn. Nisem še prepričan o resničnih interesih za združitev slovenskih železarn.

Anton PRHAJ, delovodja v prevzemnem oddelku OTK: Težko rečem karkoli o integraciji, to bo šele čas pokazal. Točnega programa nadaljnjega razvoja slovenskih in naše železarn še ni bilo nikjer objavljenega, namreč kaj bo v združenem podjetju kdo delal in kaj se misli ukiniti. Delno razumem, za kaj gre pri integraciji, prav jasno mi pa ni. Poleg navedenega mi je npr. nejasno, kako bo organizirano vodstvo združenega podjetja, kje bo in kako obsežno bo?

Serif PIVAC, žerjavovodja v martinarni: Mislim, da je integracija slovenskih železarn najboljše, kar lahko v sedanjih situaciji za izboljšanje stanja ne samo v naši železarni, ampak nasploh v slovenskih železarnah naredimo. O integraciji sem dovolj informiran in sem z vsemi informacijami in stališči zadovoljen, pa tudi prepričan, da nam integracija mora prinesiti boljšo bodočnost. V zvezi z integracijo nimam nobenega pomisleka, vendar pa bi me bolj zanimalo, kako bo z delavci ene ali druge železarn, če se bodo ukinjali posamezni obrati oziroma če bodo le-ti lahko prehajali iz železarn v železarno.

Rajko KOVAČEVIČ, delavec v martinarni: Mislim, da je integracija pametna stvar, ker sicer o tem ne bi govorili tudi v drugih državah. Prav gotovo je prednost integracije v tem, da bomo imeli usklajen proizvodni program, da bomo enotno nastopali navzven, imeli skupno nabavno službo itd. O pripravi in namenu integracije sem dovolj informiran tako prek železarja kakor v obratu od predpostavljanih.

Franc ZGONC, delovodja v livni jami: Integracija slovenskih železarn mislim, da je zelo napredna stvar, ker bo dala večji maneverski prostor, razen tega pa bo združeno podjetje lahko mnogo bolj enotno in avtoritativno nastopalo navzven. Bojim se le, da združitev ne bi zahtevala prevelike direkcije združenega podjetja, da le-ta ne bi preveč bremenila že itak visoke režijske stroške. Sicer pa je integracija zelo pametna stvar, ker bo v združenem podjetju mogoče bolj načrtno voditi poslovno politiko, kakor pa to lahko delajo razkosana podjetja. Osebnost sem dovolj informiran o pripravah in namenu integracije. Dobili smo tudi informacijsko knjižico, vendar menim, da bo potrebno predvsem v delovnih skupinah precej podrobno govoriti o integraciji. Na te sestanke naj bi prišli tudi vodstveni delavci, da bi lahko takoj odgovarjali na eventualna vprašanja. Nekateri sicer mislijo, da se bo z integracijo čez noč situacija izboljšala, predvsem kar se osebnega dohodka tiče, vendar je razumljivo, da nam bo integracija šele z leti prinesla tudi ustrezne finančne rezultate.

ZELEZARNA STORE

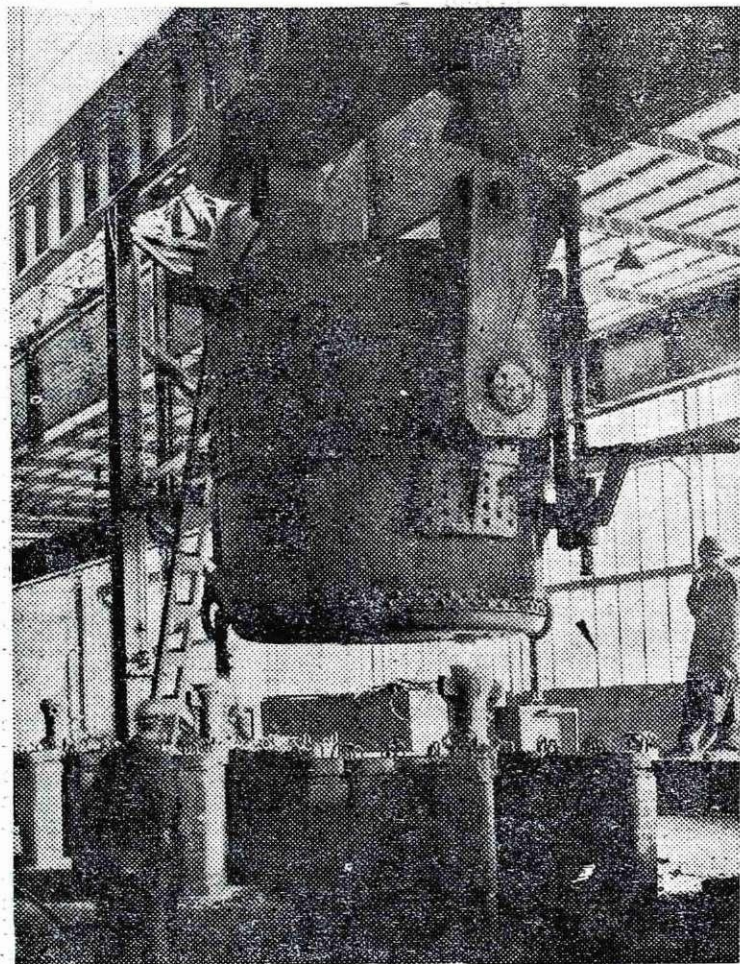
Stefan MLAKAR, delovodja pri SM peči: O integraciji sem informiran že od vsega začetka, pa tudi prepričan, da je edino združitev slovenskih železarn to, kar lahko reši slovensko železarstvo nasploh. Če se bo vse to, kar je bilo rečeno in napisano v zvezi z integracijo, dosledno izvajalo, potem sem prepričan, da uspeh ne bo izostal. Bo pa potrebno še precej tolmačenja, predvsem med delavci v obratih, ker marsikdo dosedanjih razprav ni spremljal, niti ne bo prebral informacije, ki smo jo dobili vsi člani delovnega kolektiva.

dr. Aleksander RJAZANCEV, vodja socialno-zdravstvene službe: Integracija slovenskih železarn se mi zdi razvojno gledano pametna zadeva. Pri tem mislim predvsem na večjo specializacijo, usklajevanje proizvodnega programa, skupni nastop na trgu itd. Z mojega poklicnega stališča pa mislim, da se da tudi zdravstvena služba razširiti na vse tri tovarne po enotni medicinski doktrini. Osebnost sem dovolj informiran tako o namenu kot o pripravah za integracijo, najsi bo prek železarja ali drugih oblik informiranja. Želim, da bi bila združitev uspešna in da bi v podjetju tudi medicini dela posvečali več pozornosti. Pri nas je še vedno preveč uveljavljeno podzavestno mnenje, da je bolje bolnega zdraviti, kakor pa bolezen že v naprej preprečiti. V združenem podjetju bo prav gotovo tudi skupen nastop naših služb bolj učinkovit.

Vlado ROVAN, referent HVT prodaje — komercialni sektor: O integraciji se dovolj časa že govori in piše v železarju. Osebnost sem dovolj informiran in mislim, da kdorkoli je zasledoval informacije v železarju in v drugih informacijskih sredstvih, da ne bo imel pomisleka za integracijo oziroma da je o vsem dovolj informiran. Mislim pa, da integracija slovenskih železarn ni nič novega, ker se je to že mnogo prej pojavljalo v svetovnem merilu, pa tudi sedaj večkrat lahko zasledimo v časopisju in revijah integracijska prizadevanja v zahodnih deželah. Edino, kar pri tem lahko rečem, je to, da smo pri nas v integracijskih prizadeva-

njih raje nekoliko zaostali. Osebnost sem prepričan, da je integracija slovenskih železarn nujna in da je to verjetno šele prvi korak k še širšim integracijskim povezovanjem, vendar pa kakor sem že rekel, se mi zdi, da smo na času že precej izgubili. Sedanja oblika integracije je tako grajena, da se lahko neprestano dopolnjuje in gradi naprej tako v širino kakor v višje oblike integracije.

PRIPIS UREDNIŠTVA: V vseh naših naslednjih številkah do referenduma bomo objavljali kratko ustno anketo z našimi sodelavci, ki nam zelo ljubezno odgovarjajo na zastavljeno vprašanje, za kar se jim v imenu uredništva lepo zahvaljujemo.

Litje v novi jeklarni Železarn Ravne

Obvestila kolektivu ● Obvestila kolektivu

DEŽURNA SLUŽBA V ŽELEZARNI v času od 23. do 29. avgusta 1969

SOBOTA, 23. 8., od 20. do 8. ure: inž. Borut RAZINGER, OTK.

NEDELJA, 24. 8., od 8. do 20. ure: inž. Božidar BARTELJ, valjarna 2400.

NEDELJA, 24. 8., od 20. do 8. ure: Tomaž KAVČIČ, valjarna Bela.

PONEDELJEK, 25. 8., od 20. do 8. ure: Franc GLOBČNIK — plavž.

TOREK, 26. 8., od 20. do 8. ure: inž. Jakob MEDJA, OTK.

SREDA, 27. 8., od 20. do 8. ure: inž. Leon MESARIČ, HVŽ.

ČETRTEK, 28. 8., od 20. do 8. ure: inž. Jaka ŠRANC — energetsko gospodarstvo.

PETEK, 29. 8., od 20. do 8. ure: Franc POTOKAR, šamotarna.

Dežurni ima sedež v pisarni tajništva tehničnega in proizvodnega direktorja, tel. 225 — ob odsotnosti kličite tel. 410.

Morebitne spremembe dežurnih so razvidne iz obvestil, ki jih vsako soboto objavljamo na razglasnih deskah vseh vratarjev.

Tajništvo tehničnega in proizvodnega direktorja

Obvestila kolektivu ● Obvestila kolektivu

Mladi o sebi, svojih problemih, nalogah in perspektivah

MLADI ŽELEZARJI PRED INTEGRACIJO

Smo pred združitvijo treh slovenskih železarn. Kaj si obetamo od integracije v sedanjem težkem položaju našega podjetja in zakaj je integracija potrebna?

»Najširše integracijsko povezovanje in ustanavljanje velikih, gošpodarsko močnih organizacij mora biti stalna naloga vseh faktorjev.« (Iz resolucije IX. kongresa ZKJ)

Za integracijo pa je potrebno: sredstva in brezpogojna ukinitve neracionalne proizvodnje.

Mladi železarji so za izvajanje sanacijskega programa in so in bodo za združitev, ker le-to vodi v boljše proizvodne in poslovne rezultate. Sredstva kot taka so nam z združitvijo železarn zagotovljena v osnovnih in obratnih sredstvih, kot tudi v storilnosti vsakega posameznika. Integracija nam zagotavlja večjo poslovno učinkovitost, širjenje proizvodne dejavnosti in specializacijo. Od same integracije pa zaenkrat še ne moremo pričakovati izboljšanje sedanega težkega položaja našega podjetja. Za boljši ekonomski uspeh podjetja je potrebno dosledno izvajanje sanacijskega programa. Potrebno je dvigniti storilnost vsakega posameznika. Tu pa se pojavlja problem.

Naši železarji so za izvajanje sanacijskega programa in so dali vse od sebe, kar se odraža v doseženih rezultatih prvega polletja letos. Toda kako naj se produktivnost še dvigne na teh starih strojih in zastarelem načinu dela in kako naj se v takih pogojih dvigne osebni dohodek našega železarja? Ali imamo zato pogoje? Imamo, kajti tu je amortizacijski sklad. Zakaj ta sklad, v katerega stalno vlagamo, ne postane izključno pristojnost delovne enote ali posameznega obrata? Ali ni to način za pospeševanje modernizacije in za izvršitev sanacijskega programa?!

S tem bo rešeno vprašanje bolniške odsotnosti z dela, zapuščanje podjetja kvalitetnega kadra in zmanjšanje zastojev na strojih. Z modernizacijo, lažjim, boljšim in hitrejšim načinom dela bomo dvignili produktivnost in osebne dohodke. Odpadla bo vrsta problemov in eden izmed pogojev integracije.

Še o ukinjanju nerentabilnosti (zastarelega načina) proizvodnje! Kje je jamstvo, da obrati, ki so sedaj visoko produktivni, že čez nekaj let ne postanejo neracionalni in nerentabilni? Rešitev je samo v modernizaciji. To mora biti cilj naše mlade generacije, modernizacija mora biti geslo nas mladih in postati mora smoter za boljši življenjski standard nas in naših potomcev.

Naši samoupravni organi naj to v čim krajšem času rešijo in smoter integracije bo s tem dosežen. To je odgovor, kaj naš delovni človek in predvsem mladi pričakujejo od integracije.

Peter Lukan

ZADNJE VESTI

V nedeljo zjutraj so se vrnili iz ČSSR mladinci železarne Jesenice, ki so bili v prvi skupini od dveh, ki letos letujeta na Češkem v Solenicah, Kladnu in Pragi. Skupina je obiskala med drugim tudi Karlove Vare in Plzen. Trenutno se mudi na Češkem v Kladnu tudi druga skupina naših mladincev, kateri imajo isti program bivanja kot prva skupina. Vrnili se bodo v soboto, dne 23. avgusta.

V soboto so se vrnili iz Kladna — ČSSR štirje mladinci, ki so delali kot praktikantje v železarni Poldi. Bivali so pri mladincih — prijateljih, kateri bodo od 18. avgusta do 18. septembra zaposleni v naši železarni in bodo stanovali pri naših mladincih. Češki mladinci bodo zaposleni na električni peči, eden v elektro in eden v strojnem vzdrževanju. Po končani praksi bodo nagrajeni po stimulaciji delovnega mesta.

Dne 25. avgusta gresta na služenje vojaškega roka dva aktivna člana predsedstva. Da ne bi nastala vrzel v določenih dejavnostih, bo predsedstvo v septembru obravnavalo kadrovske problem oziroma kadrovske izpolnitve predsedstva.

V petek, 29. avgusta sklicuje predsednik tovarniške konference ZM Miro Ipavec razširjeno sejo predsedstva in predsednikov obratnih aktivov. Dnevni red seje bo: Integracija slovenskih železarn in odnos mladine oziroma stališča mladih glede težke situacije v naši železarni.

V soboto pride na Jesenice skupina 63 mladincev iz železarne Poldi, katera ima z mladinsko organizacijo naše železarne prijateljske stike. Prenočili bodo v internatu ŽIC, v nedeljo zjutraj pa bodo odpotovali na ogled Poštojske jame in dalje v Novigrad, kjer bodo ostali 12 dni.

Predsedstvo TK ZM išče mladince ali mladinko, ki bi bil voljan urejati našo rubriko v Železarju: Mladina o sebi, svojih problemih in perspektivah. Objava velja do predaje dolžnosti urednika rubrike.

Mladinci in mladinke, ki imate veselje za pisanje, dopisujte v našo rubriko. Vsi obratni predsedniki aktivov pa v obratih zadolžite posameznike, ki bi v naš list in našo rubriko resnično dopisovali o sebi, svojih problemih, nalogah in perspektivah.

I. M.

Dekleta jeseniških šol so brez internata?

V zadnji t. j. 32. številki Železarja smo objavili kratek sestavek o učenkah jeseniških srednjih šol, ki se vozijo iz oddaljenejših krajev in ki nimajo na Jesenicah možnosti internatske oskrbe. V zvezi s tem smo vprašali upravnika internata ŽIC Francija Merlaka, ki nam je povedal tole: »Že vsa leta doslej razpisujemo prosta mesta tudi za dekleta in je šola za zdravstvene delavce o tem obveščena. Ker pa je zaradi vzgojnega režima potrebno, da so dekleta v posebnem nadstropju, seveda mora biti najmanj 30 prijavi, da sprejmemo tudi dekleta. Torej problema internatske oskrbe za dekleta sploh ni, vendar se mi zdi, da se dekleta raje vozijo ali pa so raje izven internatskega režima.«

na Jesenice, železarna Ravne in železarna Store.

2. Referendum bo v železarni Jesenice, dne 15. septembra 1969 od 4. do 16. ure.

3. Na referendumu bodo člani kolektiva glasovali po naslednjih vprašanjih:

»Glasujem ZA spojitve v združeno podjetje slovenske železarne«

»Glasujem PROTI spojitvi v združeno podjetje slovenske železarne«

4. Za izvedbo referenduma delavski svet Železarne imenuje naslednjo komisijo: predsednik Tomaž KLINAR, hladna valjarna in žičarna, član Iztok FEDERLE, pravna služba in član Milan POLAK, tajništvo organov samoupravljanja.

5. V komisijo za sestavo imenika delavski svet imenuje naslednje člane:

predsednik Božena DOLGAN, kadrovske sektor, član Irena BIAGGIO, kadrovske sektor in član Davorin SEŠT, valjarna Javornik.

6. Komisija za izvedbo referenduma mora določiti število in obseg enot, v katerih bo izvedeno glasovanje. Komisija mora imenovati tudi odbore po teh enotah po postopku predvidenem za volitve v samoupravne organe.

7. Delavski svet Železarne naroča, da se člani delovne skupnosti železarne seznani-jo z vsebino vprašanja, ki se postavlja na referendumu na sestankih po delovnih skupinah, za kar so odgovorni uprava podjetja in organizatorji proizvodnje. Člani DSŽ morajo aktivno sodelovati pri tolmačenju vprašanj o integraciji železarn.

8. Po opravljenem referendumu bo komisija za izvedbo referenduma dostavila delavskemu svetu Železarne poročilo o izidu.

9. Delavski svet Železarne bo na podlagi poročila komisije za izvedbo referenduma sprejel dokončno odločbo o izidu referenduma.

8. seja odbora za dohodek in sistem nagrajevanja

Predsednik odbora za dohodek in sistem nagrajevanja Ludvik KEJŽAR, je sklical 8. sejo odbora v četrtek dne 14. avgusta 1969. Na seji so obravnavali analizo nastopanja razlik pri oblikovanju osebnega dohodka v II. kvartalu letošnjega leta.

V analizi so ugotovili, da so glavni razlogi odstopanja v različnih proizvodnih rezultatih, v neenotnem delovnem času in v nerealnem normativu železarne. Na podlagi te ugotovitve so sprejeli nekaj sklepov in zadolžitev in sicer:

Odgovorni službi so naročili, da do prihodnje seje pripravi utemeljen predlog za tiste obrate, ki presegajo normalno razmerje osebnega dohodka, kot jim po kategorizaciji pripada.

Prav tako je treba pripraviti strokovno utemeljitev in konkreten predlog za tiste obrate, ki normalnega razmerja ne dosegajo.

Samoupravni organi v preteklem tednu

4. seja delavskega sveta Železarne 15. septembra referendum o združitvi slovenskih železarn

Predsednik delavskega sveta Železarne Franc KOBENTAR je sklical 4. sejo delavskega sveta Železarne v petek, dne 15. avgusta 1969 in predlagal naslednji dnevni red:

- osnove in pomen združitve slovenskih železarn,
- obravnava osnutka statuta in pogodbe združenega podjetja,
- razpis referenduma za združeno podjetje ter priprave in naloge za izvedbo referenduma.

O osnovah in pomenu združitve slovenskih železarn je govoril namestnik direktorja železarne inž. Ivo ARZEN-

ŠEK, o osnutku statuta združenega podjetja in o osnutku pogodbe o združitvi pa Dante JASNIČ, član de-

lovne grupe, ki je ta dva dokumenta pripravljala. V razpravi se je večina članov in ostalih diskutantov izjasnila za združitev in za sklep o razpisu referenduma, le nekaj članov je zahtevalo dodatna tolmačenja predvsem statuta in pogodbe. Po izčrpnih razpravi je predsednik delavskega sveta predlagal sklep o razpisu referenduma in dal

predlog na glasovanje. Člani so sklep enoglasno potrdili.

Predno je predsednik predlagal v potrditev odločbo, ki naj bi jo delavski svet sprejel v zvezi s sklepom o razpisu referenduma, je na pripombe nekaterih članov predlagal, naj bi delavski svet zadolžil upravo podjetja, da v registru gospodarskih organizacij pri okrožnem gospodarskem sodišču v Ljubljani uskladi do sedaj vpisani poslovni predmet s tistim, ki je naveden v statutu v členu 6. Ta sklep so enoglasno potrdili, nato pa so sprejeli še naslednjo odločbo:

1. V železarni Jesenice se razpiše referendum o spojitvi podjetja v novo ustanovljeno združeno podjetje Slovenske železarne. Novo ustanovljeno podjetje Slovenske železarne ustanovijo železar-

Željalni so odobrili zaradi konjunkture na tržišču in velikega števila naročil delo v nadurnem delovnem času, s tem da bodo pribitek za nadurno delo krili iz sredstev pred razdelitvijo.

Odbor za dohodek in nagrajevanja namerava predlagati delavskemu svetu Železarne na eni prihodnjih sej,

da se z reorganizacijo samoupravljanja združi tudi delitev osebnega dohodka po delovnih enotah, ki imajo enak delovni čas.

Strinjali so se s predlogom, da se v primeru združitve strojnih delavnic in strugarne valjev, prizna plačilo za delo v normi samo tistim, ki neposredno delajo v normi.

nega brezplačen dobiček 25 kg žebeljev in ploščo pocinkane pločevine.

Na tej seji so obravnavali tudi vlogo samskih delavcev, ki stanujejo v naselju Straže, pa se morajo po prejšnjem sklepu tega odbora preseliti v samske domove, ker bodo naselje Stražo predelali v družinska stanovanja.

Vlogi samskih delavcev niso mogli ugoditi in so vztrajali pri svojem prvotnem sklepu, vendar so naročili upravi podjetja, da skuša v samskih domovih urediti kuhinjske niše, v katerih bi si samski delavci lahko pripravili nekatere obroke hrane in si tako pocenili življenjske stroške.

režanja 8.800 ton, hladno oblikovani profili 170 ton in valjarna žice 7.000 ton, od tega 1.585 ton za prodajo.

V razpravi je sodeloval tudi inž. Črv, ki je navedel nekaj vzrokov za probleme, s katerimi se srečujejo v valjalni Bela. Primanjkuje žerjavovodij, zelo veliko je dopustov, ki niso pravilno planirani, treba pa bo uvesti četrto izmeno, ker delavci niso pripravljeni delati ob nedeljah. Valjajo prepočasi, vzroke za to je treba iskati pri samih valjavcih. Izplen je bil sicer nekoliko boljši, po drugi strani pa so bili večji proizvodni stroški. V juliju sta bila dva remonta na globinskih pečeh, ki sta tudi vplivala na izpolnjevanje proizvodnega načrta. O proizvodnih stroških ter izplenu sta na seji govorila še šef valjarne Bela inž. Perne in tov. Komljanec. O proizvodni problematiki za julij in avgust je na seji razpravljala tudi tov. Kavčič, ki je opozoril na težave pri zakladanju potisne peči ter na povezavo med asistenti in delovodji površinske obdelave. Potrebna je boljša disciplina ter kvaliteta dela. Tudi glede koriščenja delovnega časa bodo potrebni ukrepi. Ko so na seji obravnavali problematiko vseh oddelkov valjarne Bela, so omenjali tudi sedanji položaj Železarne ter sanacijski program. Rečeno je bilo, da so zunanji faktorji svoje obveznosti do našega sanacijskega programa izpolnili, zato bo treba le še rešiti nekatere notranje probleme. V kolikor to ne bo mogoče, bo treba ukiniti nerentabilne proizvode in obrate. V tretjem četrtletju so še vedno predvideni omejeni osebni dohodki, v kolikor pa bodo rezultati pri izpolnjevanju proizvodnega načrta boljši, lahko kljub temu pričakujemo tudi boljše osebne dohodke. Ob koncu sestanka so se dogovorili, da bodo na sestankih delovnih skupin obravnavali naslednja vprašanja: organizacijo dela in povezavo, analizirali bodo proizvodne zastoje, ki nastajajo po krivdi valjarne Bela, problematiko osebnih dohodkov, sedanji položaj Železarne ter delovno disciplino v obratu.

9. seja odbora za plan in finance

9. seja odbora za plan in finance je preds. Anton KOMLJA-NEC sklical v četrtek 14. avgusta 1969. Na seji so obravnavali poročilo o uspehih proizvodnje v I. dekadi avgusta.

Pri obravnavi uspehov v I. dekadi avgusta, so ugotovili kritično stanje glede blagovne proizvodnje, zaradi česar se kopičijo zaloge polproizvodov na blumingu, valjarni žice ter delno v valjalni 2400. Delni vzroki za takšno stanje so predvsem v remontu globinske peči v valjalni bluming, daljšem remontu SM peči V in še v slabem delu valjarne bluming in valjarne žice. Vzrok za takšno stanje je tudi izredno velika odsotnost z dela zaradi dopustov.

Na podlagi tako ugotovljenega stanja so naročili direktorju Železarne, da sektorskim direktorjem, vodjem služb in drugim organizator-

jem proizvodnje izda okrožnico, s katero jih opozarja, da se morajo dopusti koristiti skladno s planom dopustov po mesecih. Če odgovorni ne bodo uspeli zmanjšati dopustov na planirano količino, je treba proti odgovornim organizatorjem dela ustrezno ukrepati. Za prihodnje leto pa je treba proučiti možnosti uvedbe kolektivnega dopusta v času generalnih remontov posameznih obratov.

Glede daljšega remonta v martinarni, pa so člani odbora zahtevali od direktorja za proizvodnjo, da na prihodnji seji poroča kakšni so pogodbeni odnosi med Železarno in VATROSTALNO iz Zenice, ki izvaja remonte SM peči.

5. seja odbora za življenjske pogoje in rekreacijo

Predsednik odbora za življenjske pogoje in rekreacijo Janez KAVČIČ je v petek, 15. avgusta ponovno sklical kratko sejo odbora po enem samem vprašanju: Povečanje finančne udeležbe za stanovanja v novi stavbi nasproti postaje.

Železarna Jesenice v pogojih sanacije nima denarja za graditev ali nakup stanovanj, v trgovsko stanovanjski stavbi nasproti postaje pa lahko kupi 8 trosobnih in 8 dvosobnih stanovanj pod ugodnimi pogoji. Za nakup teh stanovanj bi namreč najeli pri stanovanjskem podjetju na Jesenicah srednjeročni kredit iz sredstev starih obveznosti, vendar bi morali zato vplačati udeležbo. Sredstev za vplačilo udeležbe v Železarni ni na razpolago in tudi finančna udeležba interesentov za stanovanja ne bi zadostovala, če bi jo intere-

senti plačali po veljavnem pravilniku o urejanju stanovanjskih vprašanj delavcev Železarne. Zato so sklenili, da izključno samo za nakup teh šestnajstih stanovanj povečajo finančno udeležbo mimo pravilnika na 10 odstotno vrednost stanovanja. Trosobno stanovanje je v tej stavbi vredno 123.500 N din, dvosobno pa 99.500 N din. Samo na takšen način, da se poveča finančna udeležba interesentov na 10 odstotno vrednost stanovanja, bomo zbrali potrebna sredstva za vplačilo udeležbe pri najetju kredita za nakup.

1. seja odbora za informacije in tovarniški tisk

V četrtek, 14. avgusta 1969 je predsednik odbora za informacije in tovarniški tisk Franci POGAČNIK sklical prvo sejo odbora. Na seji so obravnavali predlog statutarne določile o informiranju in osnutku pravilnika o informiranju. Reševali so tudi nekaj tekočih zadev.

Predlog statutarne določile o informiranju so sprejeli brez pripomb, dočim so k osnutku pravilnika o informiranju imeli nekaj pripomb. Poleg tega so naročili članom odbora, da pravilnik do prihodnje seje še enkrat proučijo in na seji izrazijo svoje pripombe ali predloge za dopolnitev in spremembe.

Dogovorili so se, da bodo

sejo odbora za informacije in tovarniški tisk po potrebi, člani pa so dolžni do prihodnje seje pregledati pristojnosti odbora in podati pripombe. Sklenili so tudi, da bodo na prvo prihodnjo sejo povabili predsednika uredniškega odbora in redakcijski odbor in razrešili vprašanje teh dveh odborov pri tedniku ŽELEZAR.

4. seja odbora za življenjske pogoje in rekreacijo

V sredo, 13. avgusta je bila 4. seja odbora za življenjske pogoje in rekreacijo, na kateri so obravnavali pretežno tekoče zadeve. Reševali so največ prošnje športnih društev za izredno plačane dopuste športnikom in nekaj individualnih prošenj za delo v skrajšanem delovniku, nabavo žilindrih zidakov na obroke, priznanje regresa za dopust in podobno. Reševali so tudi nekaj prošenj za denarne podpore.

Prošnje športnih društev za izredno plačane dopuste športnikom so večinoma odobrili, vendar že v okviru kvote, ki jo bodo na eni prihodnjih sej določili. Pri tem so ponovno opozorili delovodje in personalne uslužbenke obratov, da tistim športnikom, ki ne prinesejo po izkoriščenem dopustu potrdila, da so dopust res namensko izkoristili, ne priznajo dopusta. Planinskim društvom, zlasti še alpinističnim odsekom planinskih društev so naročili, da bodo v bodoče odobrivali izredno plačane dopuste le za organizirane odprave, ki jih organizira

Planinska zveza Jugoslavije in Planinska zveza Slovenije, za kar bodo tudi v naprej odobrili določeno kvoto.

Individualne prošnje sodelavcev so ugodno rešili le tiste, ki so bile v okviru zakonskih določil ali naših internih predpisov, vse ostale, kot je obročno odplačevanje žilindrih zidakov, skrajšanje delovnega časa, priznanje regresov in podobno pa so zavrnili. Tudi vloge za denarne podpore so večinoma zavrnili, ker ne razpolagamo s prostimi sredstvi. Za organizacijo slepih iz Kranja so odobrili za srečolov 100 N din in gasilskemu društvu iz Rib-

3. seja odbora za splošne zadeve

V četrtek, dne 14. avgusta 1969 je bila 3. seja odbora za splošne zadeve, na kateri so obravnavali tekoče zadeve.

Med tekočimi zadevami so obravnavali naslednje: Odobrili so priključitev garaže k delovni enoti transport, sprejeli so poročilo o izvršenih službenih potovanjih doma v juniju in juliju in poročilo o izvršenih službenih potovanjih v inozemstvo. Odobrili so nekaj službenih potovanj v inozemstvo po komercialnih vprašanjih in potrdili predlog sektorja za ekonomiko, da se vsa delovna mesta gostinske enote ŽELEZAR črtajo iz normativa Železarne, ker se je gostinska enota osamosvojila 1. julija letos. Normativ Železarne se je tako znižal za 350 oseb.

Na predlog kadrovskega sektorja so sprejeli naslednje tolmačenje izplačila nadomestila osebnega dohodka v dneh državnih praznikov:

1. — Za dneve državnih praznikov je vsak delavec upravičen na nadomestilo

osebnega dohodka v višini trimesečnega poprečja.

2. — Delavci, ki na državni praznik delajo, so upravičeni na osebni dohodek v višini kot so ga ustvarili na podlagi predpisov o formiranju in delitvi osebnih dohodkov. Poleg tega pa so upravičeni še na dodatek v višini 75 % obračunskih postavk. Predlog izhaja iz dosedanje prakse, ki je v Železarni uveljavljena in upošteva tolmačenje veljavnih zakonskih predpisov.

Kadrovskega sektorja so naročili, da v zvezi s tem tolmačenjem izda vsem obratom ustrezno okrožnico.

Ob koncu seje so obravnavali še zaključke II. seje koordinacijskega odbora za pripravo na tretje posvetovanje delavske mladine Jugoslavije in vzeli na znanje zahvalo društva paraplegikov za pristop v njihovo članstvo.

Seja komisije za proizvodnjo v valjalni Bela

Predsednik komisije za proizvodnjo pri svetu delovne enote Slavko Koselj je 11. avgusta sklical sejo, na kateri so obravnavali problematiko proizvodnje v juliju in program za tekoči mesec.

Glede proizvodnega programa za mesec julij ugotavljajo, da ga niso izpolnili niti na blumingu, pa tudi ne v valjalni trakovi in v valjalni žici, ugotavljajo pa tudi, da je bil julij najslabši mesec v letošnjem letu. Na blumingu je bila proizvodnja manjša za več kakor 3.200 ton, v valjalni trakovi 2.000 ton ter v valjalni žici 1.000 ton manj kot je bilo planirano. Podarjeno je bilo, da v valjar-

ni Bela s takšnim delom ne morejo pričakovati boljših rezultatov ter bodo potrebni ukrepi, da bi celotne izmene pa tudi posamezniki bolje delali. Večji so bili tudi stroški vzdrževanja ter remontov. Največ problemov je bilo v valjalni žici, kjer dnevno obratujejo le po 12 ur.

Proizvodni načrt za avgust predvideva na blumingu 3.800 ton proizvodnje, v valjalni trakovi 11.400 ton, na liniji

Železarski globus

INDIJA. Železova ruda so di med tiste surovine, ki jih indijsko gospodarstvo največ izvozi. V letu 1967 je Indija izvozila 13,9 milijona ton in za leto 1970 planirajo povečanje na 25 milijonov ton letno. Glavni kupec so japonske železarne, katerim prodajo okoli 2/3 celotnega izvoza te železarske surovine. Izmed ostalih držav kupujejo rudo predvsem Zahodna Nemčija, Španija in socialistične države. Med njimi tudi Jugoslavija, kjer jo potrebujejo železarne predvsem za žilavljenje v SM pečeh, v manjši meri pa tudi za obogatitev vsipa plavžev.

Sestanki delovnih skupin

PLAVŽ — KAMNOLOM, dnina Velikajne — Na sestanku delovne skupine, dne 19. julija, je vodja tov. Velikajne najprej obrazložil nov način in vsebino dela samoupravnih organov. Razpravljali so še o disciplini ter o varnosti pri delu.

Miner Andrej Zidar zahteva pojasnilo glede razlik pri osebnih dohodkih, čeprav so posamezniki opravili enako število delovnih ur in imajo tudi enake urne postavke. V ilustracijo je navedel več primerjalnih podatkov za minerje, vrtalce ter delavce na drugih delovnih mestih.

Na vprašanje Romana Zbogarja glede tečaja za voznike viličarjev je bilo pojasnjeno, da so ostali samo še trije tečajniki, ki bodo opravili samo še izpite.

Vodja delovne skupine je na sestanku 12. avgusta najprej odgovoril na vprašanja, postavljena na prvem sestanku. Glede neenakih osebnih dohodkov na istih delovnih mestih ter z istimi urnimi postavkami lahko delavci dobijo ustrezno pojasnilo pri računovodkinji, tov. Zbogar pa bo izpit za voznika viličarjev opravil, ko se vrnejo ostali od vojakov. Delavce so ponovno opozorili na previdno in varno delo ter dosledno uporabo zaščitnih sredstev. Preden začne z delom, naj vsak pregleda, če so varnostne naprave na odrejenih mestih. Mehanska lopata je že tri mesece v popravilu. Zahtevali so, da je treba stroj popraviti in ga usposobiti, v nasprotnem primeru pa bo treba dobiti 10 tonski buldožer in se pripraviti na zimo. Udar na kladiva za granulatore so draga, toda kljub temu ne ustrezajo.

STROJNO VZDRŽEVANJE MARTINARNE — Na sestanku dne 5. 8. je bilo prisotnih 21 delavcev. Ključavničarjev in varilcev zelo primanjkuje, zaradi neustreznih osebnih dohodkov pa odhajajo zlasti starejši delavci v druga podjetja in tudi v tujino. Zaradi pomanjkanja vzdrževalcev ne morejo opraviti vseh del v martinarni in elektro jeklarni. Predlagajo, naj bodo v bodoče osebni dohodki vzdrževalcev usklajeni z osebnimi dohodki ključavničarjev v drugih podjetjih, v višini 150.000 S din. V mislih so imeli predvsem delavce tistih podjetij, ki v železarni opravljajo razne usluge. Jeklarji imajo odobren delovni čas s povečanjem, vprašanje pa je, zakaj ne velja to tudi za vzdrževalce, ki prav tako delajo v težkih pogojih kot jeklarji. Nerešeno je vprašanje zdravstvenih pregledov za vzdrževalce. Vzdrževalci tudi želijo, da šef DE vzdrževanja inž. Miro Noč, bolj pogosto prihaja v obrate in se tako seznani s problematiko, željami in potrebami vzdrževalcev. Primanjkuje varilnih agregatov, ugotavljajo pa tudi, da imajo proizvajalci pogosto slab in mačehovski odnos do naprav in je zato treba opraviti dodatna dela.

ZEBLJARNA — ZAVIJALNICA, dnina Mikula — Obravnavali so vprašanje akordnih procentov ter procenite, ki pripadajo sodelavcem — nasipalcema žebelj. 15 % jima pripada v primeru, če je treba nasipavati iz zabojev, ne velja pa v primerih, kadar je delo mehanizirano. Zaradi zmanjšanja proizvodnje je treba ustrezno prilagoditi tudi staž delovne sile in je zato nekaj delavcev začasno na razpoložanju. S čistočo v obratu niso bili zadovoljni, zlasti pa opozarjajo na redno čiščenje oken. Ugotovili so, da okna niso bila v zavijalnici očiščena, odkar je čiščenje prevzela GEŽ.

ELEKTRO JEKLARNA — PRIPRAVA VLOŽKA, dnina Rozman — Vodja delovne skupine je na sestanku 6. avgusta obrazložil predlog šefa delovne enote talilnica inž. Copa, da bi imeli delovodje martinarne nadzor nad vložkom tudi za obe električni peči. Na ta način bi se izognili morebitnim zastojem. S predlaganim sistemom se je strinjal tudi obratovodja inž. Ravnik, ki upa, da bo tako bolje, s slabim oziroma neustreznim vložkom ne bi mogli izpolniti kvalitnega programa. S predlogi, ki so se nanašali na pravilno razdelitev ter nadzor nad vložkom, je sodelovalo pet sodelavcev. Predlagali so tudi, da naj bi kvaliteta starega železa bila razdeljena ustrezno po programu, glede osebnih dohodkov pa se zavzemajo, da bi jih dobili iz mase elektrojeklarne in bodo tako v večji meri zainteresirani za boljše delo.

DE MARTINARNA — VODSTVO — Na sestanku 9. avgusta so obravnavali problematiko proizvodnje za julij, o delu mojstrov, kvaliteti ter o delovni sili na ključnih delovnih mestih. Na sestanku sta bila prisotna tudi kadrovik talilnic Polde Lovčev in Tone Varl s kadrovskega sektorja. Za vzemali so se zato, da bi proizvodnjo organizirali tako, da bodo rezultati čim boljši. Mojstri naj delo organizirajo prek topilcev in čistilcev preboda, tako da bo manj zastojev, popravi dna in zgrešenih šarž. Kadrovskega sektorja naj martinarni oskrbi dobre delavce, ki bi jih razporedili na ključna delovna mesta. To so žerjavovodje, ponovčarji, čistilci preboda itd. Glede poškodb na delovnih mestih ugotavljajo, da jih je največ zaradi nepredvidnosti, malomarnosti in zaradi tehnoloških motenj pri proizvodnji jekla.

Delovodje naj o teh vprašanih razpravljajo tudi z delavci na sestankih delovnih skupin.

VALJARNA 1300 — ADJUSTAŽA, dnina Valentar — Vodja delovne skupine tov. Valentar je za stanek delovne skupine dne 9. 8. predlagal tri točke dnevnega reda. Na sestanku je bilo prisotnih 68 delavcev. Po vsej verjetnosti v avgustu ne bodo mogli izpolniti plana, ker proga tanke pločevine tri dni ni obratovala, zato ker je bilo treba odpraviti ozko grlo pri zračenju pločevine v adjustaži. Pri vložku, ki ga dobivajo iz valjarne Bela, je precej slabih šarž in pločevino zelo težko zračijo. Vodja delovne skupine je opozoril na obvezno nošenje čelad, ker delavci navodil dosledno ne upoštevajo, kljub temu da imajo izpite. Delavci so dobili pojasnilo glede skorajšnjega prehoda na skrajšani delovni čas, govorili pa so tudi o perspektivi obrata. Prisotni so imeli pripombe glede brusilnega stroja za brušenje pločevine, ki je draga in zelo iskana. Dobili so odgovor, da že štiri mesece čakajo na brusilne trakove in zahtevajo od nabavne službe ustrezno pojasnilo.

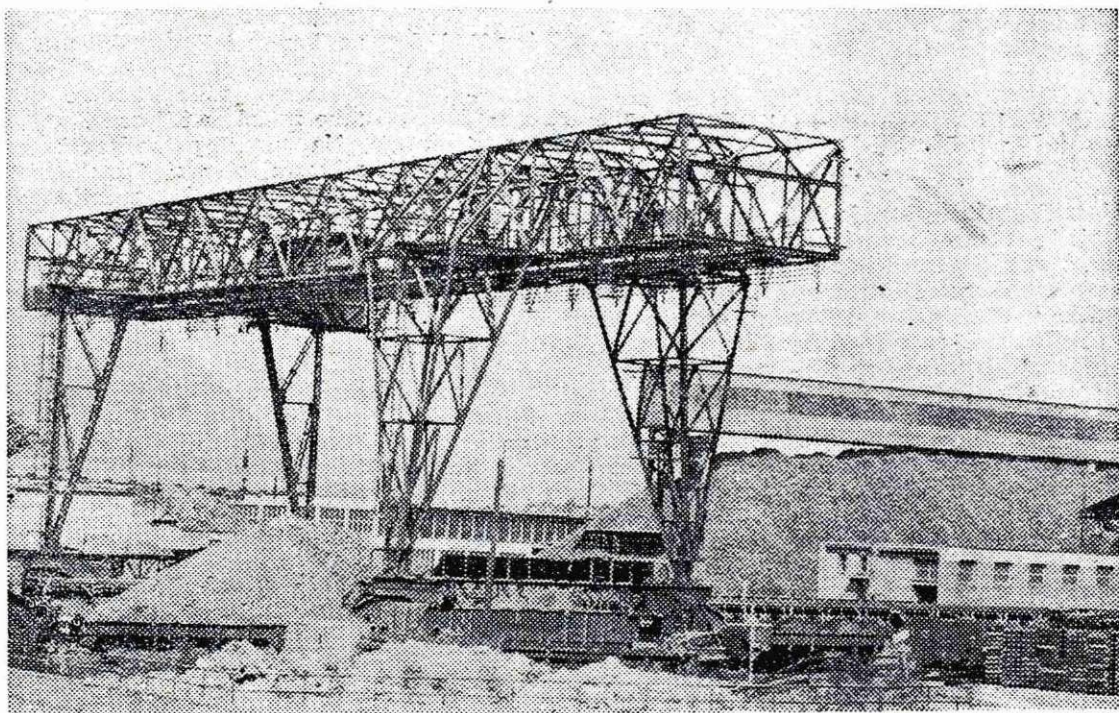
PLAVŽ — PEČI, dnina Berlot — Sestanek so imeli 18. 8. Najprej so govorili o novem načinu dela samoupravnih organov. Z vzdrževanjem še vedno niso zadovoljni. Naprave, zlasti žerjave, vsipne vozove, zračne zapore, stopnišča, ograje in podeste prepočasno vzdržujejo. Imeli so tudi pripombo, ker granulacija žlindre na plavžu I že leto dni ne dela. Livna polja so neurejena, potrebna pa so tudi redna čiščenja v obratu. Delavci menijo, da nov način dela samoupravnih organov ustreza in je sprejemljiv, seveda če bodo pripombe delavcev tudi upoštevane.

PLAVŽ — APNENICA — Sestanke po izmenah so imeli že prej, vodili pa so jih prvi apneničarji. Sestanek delovne skupine apnenica dne 11. 8. pa je vodil Janko Jelovčan. Pregledali so dosežene uspehe in ugotovili, da je granulacija apnenca takšna, da morajo opraviti kljub pomanjkanju delavcev še dodatno delo.

Postavljeno je bilo vprašanje, kdaj bodo dobili nove delavce, da bodo lahko koristili proste dneve, kot jih predvideva skrajšani delovni čas. Ze sedaj bi radi imeli proste dni, vendar je vprašanje, kje je meja pri določanju delovne obveznosti ob sedanjem pomanjkanju delovne sile v železarni; ali pri 154 urah, pri 208 ali celo pri 248 urah.

PLAVŽ — PRIPRAVA VLOŽKA, dnina Medja — Sestanek so imeli 11. 8. ter bili zadovoljni z doseženimi proizvodnimi rezultati. Bili so mnenja, da je treba že sedaj poskrbeti za surovinsko bazo za zimske mesece. Želijo pojasnilo o številu zloženih vagonov na prevračalni napravi ter o gibanju stojnin. Ko so govorili o varstvu pri delu, so omenjali tudi nedavno nesrečo delovodje Angela Žnidaršiča. Strinjali so se s pregovorom, da je lastna previdnost najboljša varnostna naprava, vendar ugotavljajo, da imajo delovodje ob nedeljah tudi večje obveznosti in lahko pride do poškodb. Pogrešajo predvsem preventivno vzdrževanje naprav in bolj poostreno kontrolo nad delom ključavničarjev, ki vse premalo upoštevajo zahteve delovodij iz proizvodnje. Ker popravila niso pravočasno opravljena, pride do zastojev. Čimprej bo treba urediti razsvetlavo v nočnem času.

PLAVŽ — PEČI, dnina Koželj — Na sestanku 12. avgusta so razpravljali o zaščitnih sredstvih in ugotovili, da so kakovostno slaba. Naprave so zastarele in tudi niso dovolj oskrbovane. Potrebno bi bi dobre delavce, osebni dohodki pa naj bodo takšni, da dobri delavci ne bodo odhajali iz obrata. Zahtevali so odgovore na več vprašanj: kolikšna bo cena zaščitnih ograj, ker dela nihče ne nadzoruje in katera so tista delovna mesta s povečanjem. Janko Mlakar vprašuje oz. ga zanima fluktuacija delavcev in kdaj bodo začeli z izplačevanjem ur za manjkajoče. Šefko Suljanovič predlaga, da bi denarno nadomestilo za bone za malico izplačevali v posebnih kuvertah. Vprašuje tudi, kje smo dobili denar za praznovanje 100-letnice in koliko smo ga porabili, ker je dobro znano, da ga primanjkuje za izplačilo osebnih dohodkov. Rade Kondič ugotavlja, da je kvaliteta malic slaba, malice pa so tudi predrage. Objaviti bi kazalo razpis, s katerim bi dali možnost oskrbe z malicami najboljšemu ponudniku. Štefan Jeren vprašuje, zakaj lahko nekateri člani kolektiva dobivajo malico izven tovarne in po lastni izbiri, na koncu sestanka pa so predlagali večje osebne dohodke za delovno mesto pomočnika pri vsipnem vozu.

Po razsežnosti največji žerjav je vsekakor portalni žerjav na rudnem polju, kjer delavci plavža razkladajo rudo in jo spravljajo v pražilne peči, potem nakladajo na vagone, s katerimi jo prevažajo v staro aglomeracijo, v »bunko« kot tudi pravimo. Storičnost žerjava je zelo velika, saj ima grabilec tako velik, da lahko naenkrat zagradi kar pet ton rude. Kapaciteta žerjava se je povečala, ko so pred časom poglobili silose, v katere lahko spravijo vso zalogo rude, medtem ko jo je bilo treba prej skladiščiti tudi na haldi. Pogled na omenjeni žerjav je vsekakor impozanten!

S tehnično izboljšavo za 150 ton povečana mesečna zmogljivost žarilne peči

Žarilne kapacitete v predelovalnih obratih ali valjarnah predstavljajo trenutno kritično ozko grlo v naši gospodarski organizaciji. Vedno večje potrebe domačega trga, naše lahke in predelovalne, elektro in embalažne industrije, silijo naš kolektiv, da se orientira iz polizdelkov na kvalitetne finalne izdelke, ki ustvarjajo večjo finančno realizacijo. Zato so nam potrebne večje žarilne kapacitete za termično obdelavo in predelavo polfabrikatov v kvalitetne končne izdelke. Sanacijski program in plan naše Železarnice narekuje žele-

zarskemu kolektivu velik skok in premik v kvalitetno proizvodnjo.

Žarilne in normalizirne peči v predelovalnih obratih in valjarnah so komaj zadoščale za doseganje planskih nalog in obvez pred leti.

Šef DE valjarna Ciril ODLASEK je začel prizadevanje reševati ta pereč in kritičen problem pomanjkanja žarilnih in normaliziranih kapacitet v Jav. valjarnah skupaj z obratovodjem valjarne profilov Zdravkom ČRVOM. Obema je po večletnem opazovanju uspelo rekonstruirati in obnoviti ASEA žarilno peč v valjarni profilov, ki je vse do sedaj obratovala le z dvema žarilnima dnoma. V peč sta ugradila dodatno tretje dno in s tem občutno povečala žarilno kapaciteto peči. Z dodatnim žarilnim pokrovom sta izkoristila že akumulirano žarilno toploto. Z dodatnim tretjim dnom v ASEA peči in dodatnim žarilnim pokrovom sta povečala žarilno

zmogljivosti peči ASEA na mesec za 150 ton. Povečana žarilna zmogljivost ASEA peči v valjarni profilov predstavlja na leto 1900 ton več finalnega proizvoda, kar je lep in velik dosežek in prispevek avtorjev tehnične izboljšave št. 1870. Uspeh je toliko večji, ker sta avtorja uporabila za tretje, dodatno dno in za dodatni žarilni pokrov elemente, ki so neizkoriščeni oz. že amortizirani ležali v skladišču starega železa na Blejski Dobravi. Tako sta avtorja uspešno rešila problem žarenja in normaliziranja finalnih izdelkov v valjarni profilov na Javorniku in ustvarila večmilijonski dohodek.

Vsaka iniciativa pa tudi najmanjša pobuda za racionalizacijo in izboljšavo proizvodnje je dragocen prispevek k sanacijskim naporom našega delovnega kolektiva. Obe avtorjema čestitamo in jima želimo še veliko delovnih uspehov.

Železarski globus

ŠVEDSKA. Največja švedska rudarska družba LKAB tudi vedno bolj čuti močno svetovno konkurenco pri prodaji železove rude železarnam v Zahodni Evropi. Leta 1968 so nakopali v njenih rudnikih 25,2 milijona ton železove rude (celotna Švedska 32,1 milijona ton). To je za 25% več kot v letu 1967. Zaradi padca cene, kar je posledica velike ponudbe iz Južne Amerike, Afrike in Avstralije, pa je vrednost rude narasla samo za 17%.

ZAHODNA NEMCIJA. Zahodnonemško podjetje Thyssen Röhrenwerke bo sodelovalo z nekim sovjetskim podjetjem pri razvoju postopka za proizvodnjo velikih jeklenih cevi s premerom 2,5 m. V okviru sklenjene pogodbe bodo v bližini Moskve zgradili napravo za proizvodnjo teh cevi po licenci zahodno nemškega podjetja.

V združenem podjetju obdrži vsaka od pogodbenih strank lastnosti pravne osebe s pravico do samostojnega oblikovanja dohodka, neposrednega obračunavanja in izpolnjevanja obveznosti do družbene skupnosti ter do samostojne delitve sredstev, namenjenih za osebne dohodke in sklade.

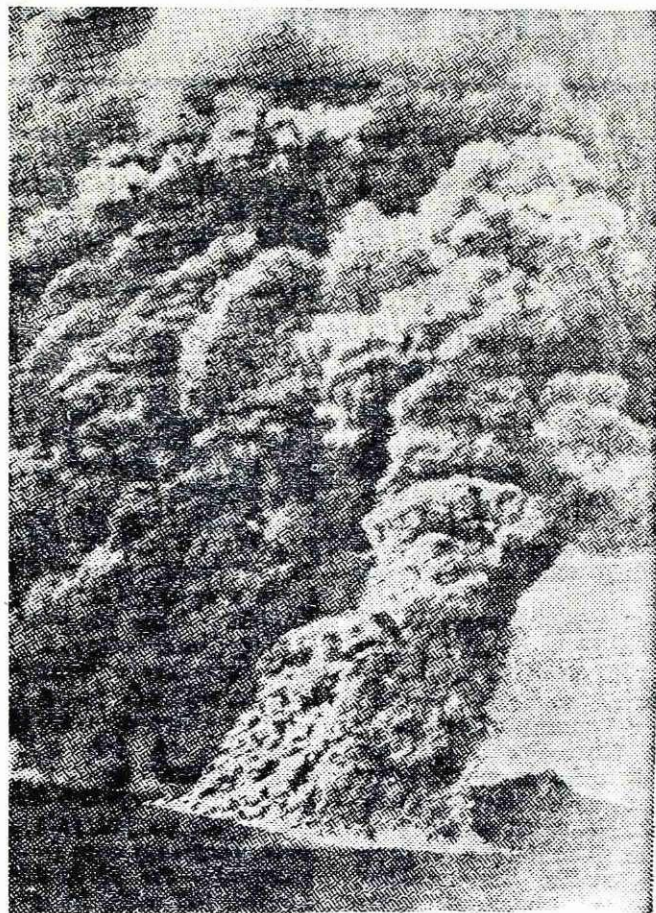
(Iz osnutka pogodbe o ustanovitvi združenega podjetja SLOVENSKE ŽELEZARNE)

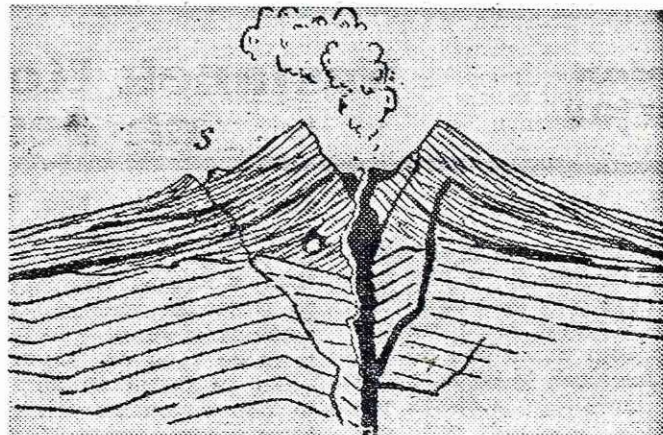
Plavžarji tudi v tem mesecu dosegajo izredno ugodne rezultate pri porabi koksa

Ko se majejo tla

(14. nadaljevanje)

Slika 18 — Izbruh vulkana Mount Pelee (leta 1902)

Slika 19 — Prerez vulkana. A — vulkanski pepel, S — steklena žilindra, L — lava, G — skladi skozi katere je prodrla lava.

Slika 20 — Strjene kaplje bazaltnega stekla — Novi Hebridi — leta 1935

V glavnem smo se seznanili z nastajanjem vulkanov in vzporednih procesov (potresi). Človeško znanje na tem področju pa je žal omejeno le na to. Zaustaviti, spremeniti ali celo preprečiti te strahovite naravne pojave — tega človek ne zmore. Iz pisanih poročil vemo, da se pred izbruhom vulkana čestokrat majejo zemeljska tla — potres, včasih pa tudi med bruhanjem. V tem primeru je vzrok potresa v zvezi z raztaljenimi masami magme, ki silijo h gornjim plastem zemeljske skorje in odtod na dan. To so vulkanski potresi zvezani z izbruhom vulkana.

Spomini iz NOB Srečko Šorli

Zločini pred zlomom nacizma

Čeprav je bila nacistična Nemčija že tik pred porazom, je njihov vojni stroj še vedno uničeval številna človeška življenja. Pobiljal je do zadnjega onemoglo in izstradane internirance, katere je selil pred prihodom zavezniške vojske iz taborišča v taborišče. Desettisoče oslabilih ljudi je bilo pobitih na teh pohodih, ker usmiljenja spremljevalci teh transportov niso poznali. Se težje kot moški so te težke pohode, brez hrane in v slabi obleki, prenašale ženske, katere so prav tako selili v druga taborišča.

Proti koncu marca, ali pa je bilo že v začetku aprila leta 1945, torej že proti koncu vojne, so nacisti privedli tudi v koncentracijsko taborišče Flossenbürg, kjer so bili do tedaj le moški interniranci, kakih tisoč oslabilih žensk. Namestili so jih v veliko in slabo barako, ki je do tedaj služila kamnosekom, ki so tu obdelovali težke skalne gmote. Baraka je bila tik ob vhodu v kamnolom,

ki je bil prav tako zavarovan s široko in visoko žično ograjo, po kateri je bil napeljan električni tok. Človek, ki je prišel v bližino teh žensk, oropanih vsega človeškega dostojanstva, nam to opisuje takole:

»Blizamo se vratom, kjer stoji ob vsaki strani SS stražar. Namig z roko pomeni, da lahko zapeljemo voziček s kotli na dvorišče k baraki. Dve uniformirani ženski prideta vzporedno z nami s kolono kakih 20 revnih postav, v zebastih oblekah. Če ne bi bilo enakomernega klopotanja z lesenimi coklami, bi jih lahko imeli za prikazni. Uniformirane stražarke pa nas postavijo v resničnost. Ena od njih udarja pri korakanju z bičem ob svoje krilo. Nekatere od teh prikazni imajo pokrito glavo z malo rutico, iz nenavadno velikih udrtih oči pa jim veje praznosta. Naglavna ruta je edino znamenje, da so kaznjene ženske. Pri onih, ki so bile brez rute, se vidi na golo ostrižena glava kot pri nas

moških. Slabo oblečene postavice se komaj razlikujejo od moškega. Prvič vidimo tu bedne internirance in dobro rejene paznice, kar še bolj poudarja telesno izčrpanost internirank. Voziček potiskamo proti vratom in ko se ta odprejo na stečaj, zagledamo žalostno sliko, katere ne bo lahko pozabiti. Veliko številno drgetajočih ženskih teles v slabih in raztrganih oblekah. Vsa tla, ki so seveda brez poda, so pokrita s tesli, ki imajo na golo ostrižene glave. Upadli obrazi nam štrlijo nasproti, obrazi, na katerih je opaziti le nosove in globoko udrte oči. A očesa so bila prav to, kar nas je najbolj presunilo in od katerih nismo mogli odvrti pogleda. Na prvi pogled ne moremo razločiti, ali so to mlajše ali starejše ženske. Le upadli in ugašeni pogledi so nam govorili.

V nekem kotu odložimo kotle in obstanemo za kratek čas. Šele sedaj smo lahko razločili posamezne osebe v tej izčrpani človeški gmoti.

Ležale so stisnjene druga k drugi. Zaradi pomanjkanja prostora so se sedele ali ležale

na goli zemlji. Le težko dihanje je znak, da je v njih še iskrica življenja. Stotine med

Srečanje gorenjskih aktivistov

Dne 7. septembra letos bo v Železnikih srečanje gorenjskih aktivistov, to je članov rajonskih, okrajnih in okrožnih komitejev KP in SKOJ, odborov OF, Delavske enotnosti, ZMS in SPZZ, gospodarskih komisij ter ostalih političnih delavcev (terencev). Ker nimamo točnih pregledov in naslovov, prosimo vse, da pošljejo svoje naslove na občinski odbor ZZB NOV Jesenice in Radovljica do 25. avgusta.

Srečanje bo popoldne ob 14. uri. Organiziran bo prevoz z avtobusi.

Spotoma bi se ustavili na Lipniški planini na Jelvici in počastili spomin obletnice smrti narodnega heroja Joežta Gregorčiča - Gorenjca in ostalih soborcev.

Predviden odhod bo ob 9. uri z Jesenic.

Občinski odbor ZZB NOV
Jesenice

Anton Žerjav

Nastanek Kosove graščine na Jesenicah

(nadaljev.)

Zelo pomembna za tiste čase na Jesenicah je bila pošta, ki je prav tako obveščala ljudi v daljne kraje kot danes, samo veliko bolj počasi. Na Jesenicah je bil za cesarsko kraljevega poštarja postavljen posestnik, bivši lesni trgovec in gostilničar, po domače »Šrej« in sicer na mestu, kjer je današnji hotel Pošta. Rediti je moral poleg druge številne goveje živine še po štiri pare posebnih lahkkih konj za prevoz državnega poštnega voza. Poleg drugega osebja je moral imeti še poštenega človeka, ki je bil odgovoren za vso pošto vsebino, katero so prevažali iz kraja v kraj, nazadnje pa še kočijaža, ki je skrbel za konje, za voz in za varno vožnjo po cesarski cesti. Oba sta bila tudi oborožena in sicer s pištolo (samokresom), ki se je nadeval še spredaj v cev, zato so mu rekli »forlader«. Tak samokres je bil dolg okrog 30 centimetrov in še z lesenim ročajem. V začetku so jo vžigali še s kresilnim kamnom. V vozu so bile na vsaki strani nameščene lesene klopi, tako da je obenem s pošto vsebino lahko prevažal še do deset potnikov. Ta, danes primitivni prevoz pošte, je bil razdeljen takole. Iz Rateč je pripeljal poštni voz dvakrat tedensko na Jesenice, kjer so ga prevzeli Šrajevi nosli. Konje so dali v

prostoren Šrajev hlev, kjer so nekaj ur počivali, potem pa po isti poti peljali zopet nazaj v Rateče. Tudi za druge slovenske vozarje, ki so vozili skozi Jesenice in peljali razno robo čez Korensko sedlo na Dunaj ali obratno, je bilo v velikem Šrajevem hlevu vedno dosti prostora za počitek konj. Vozaři pa so se zelo dobro odpočili v mehkem senu nad hlevom. Ko so iz rateškega poštnega voza preložili vsebino v jeseniški voz, je potem ta nadaljeval pot po stari cesarski cesti. Pobiral je pošto po vaseh vse do Kranja, kjer so vsebino in potnike preložili na kranjski voz, ki je nadaljeval pot naprej do Ljubljane itd. Kočijaž je imel obešen čez ramena velik volovski rog, da je tako na vsakem mestu postanka zatrobil in dal znak, da je v vasi poštni voz. Z jeseniškim poštnim vozom je večkrat potoval iz Vrbe do Kranja ali obratno naš največji pesnik dr. France Prešeren. V zimskem času so morali vse preurediti na zato pripravljene sanke, konjem pa so na komate obesili male zvončke (kraguljčke), da so zaradi varnosti opozarjali pešce. Cesarsko kraljevi cestarji, pa so morali skrbeti, da so v zimskem času ceste zorali. Lesen plug za oranje je bil dobro okovan in ga je vleklo navadno tudi do deset parov volov ali koni

in tako so na zelo primitiven način usposobili ceste za prevoz s sanmi.

Prosvetna stran takratnih Jesenic pa je izgledala nekoliko takole: prva šola je bila prav na Murovi, današnja hiša št. 18, ki je v glavnem še prav taka. Skoraj popolnoma lesena visokoprtilična hiša z malimi okenci je imela ime pri »Janezku«. Prvi in dolgotrajni učitelj po imenu Janez Klobčič je bil doma nekje v okolici Kamnika. Levo nogo je imel nekoliko krajšo, bil je preproste narave, včasih pa je znal biti tudi zelo strog. Preprosto stanovanje, ker je bil še samski, je imel nekaj časa kar v šoli, kjer je imel obenem tudi malo pisarno skupaj s kuhinjo in je tako tudi kuhal največkrat sam. Zelo rad pa je zahajal v bližnjo gostilno pri »Lenartku«, da je malo pokramljal in spil kak maseljč dobrega dolenjskega vina. Pozneje, ko je bila odprta še gostilna pri »Flajškarju«, se je preselil tja in dobil malo boljše stanovanje. Določene letnice za vstop v šolo ni bilo, razred pa je bil eden za vse skupaj, ker je bilo važno le, da se je vsak naučil nekaj osnovnih predmetov, to je branja, pisanja in računanja. Bili so primeri, da se je marsikdo iz oddaljenih krajev osnovne tri predmete že skoraj vse doma naučil od svojih starejših bratov ali sester. Takemu je navadno rekel učitelj Klob-

čič, da je lahko kar doma, ker že vse zna. In tako je hodil marsikateri otrok takrat na ta način v šolo samo dva do tri dni, kar je zadostovalo za minimalne potrebe takratne izobrazbe.

Čez nekaj let so se iz te prve šole preselili v hišo pri današnjem Balohu na Titovi cesti, kjer je trgovina Beško, z domačim hišnim imenom pri »Ahčinu«. Še danes je nekaj živčih ljudi, starejših Jeseničanov, ki so hodili v to šolo k pouku. Medtem, ko so imeli v prvi šoli pri Janezku na Murovi še preprosto razsvetljavo na sveče lojenke, ali laneno olje, se je v šoli pri Ahčinu že toliko izboljšalo, da so visele na steni že petrolejske lampe. Po nekaj letih so preselili šolske prostore naprej k sosedu po domače k »Rajmon-tu« (hišo so pred letom dni porušili). V teh šolskih prostorih so imeli že precej bolj urejeno in tudi razreda sta bila že dva. Za razsvetljavo na stropu pa je visela že kar lepo izdelana petrolejska lampa. Iz hiše pri »Rajmon-tu« so čez nekaj let preselili šolo v Kosovo graščino, kjer pravih lastnikov že davno ni bilo več. Stavba je spadala pod občino, kjer so imeli tudi svoje uradne prostore, tajnik pa obenem tudi stanovanje. Prostora je bilo toliko, da so lahko začeli poučevati v treh razredih, kmalu pa je postala štirirazrednica. V tej graščini je bil šolski pouk v primerljivih prostorih, vse do leta 1905, ko so zgradili veliko osnovno šolo, današnjo gimnazijo. Prva učiteljica do-

mačinka v Kosovi graščini je bila Minka Žerjav, po domače »Zakamnjekova« iz Plavškega Rovta, vse do zgraditve nove šole.

Tudi glasbena dejavnost se je že v tistih časih, to je pred več kot sto leti, nekako oživljala. Za večje prireditve, to je razne veselice, vaška »žegnanja« in svatbe premožnejših ljudi, so sicer povabili navadno Bovčane. To je bil trio iz Bovca, ker pa so bili zaposleni kot gozdni delavci — dninarji, največ v Zgor-njesavski dolini, so se držali nekje v Kranjski gori in Ratečah. Instrumente pa so imeli: dunajsko harmoniko, klarinet in bas, imenovan »škant«. Ta zelo cenjeni in edini trio je bil znan po vsej Gorenjski, zato ni čudno, da so ga prav dobro poznali tudi na Jesenicah. Domačega vaškega petja je bilo sicer zelo veliko in ni bilo sobote v tednu, da ne bi peli fantje na vasi pozno v noč. Ostalih instrumentov, razen nekaj koncertnih oter, skoraj ni bilo. Pa še te je navadno izdelal po svoji zamisli kak tesar ali mizar samouk. Skoraj vsaka hiša je takrat imela večjo nabožno sliko, v kateri je bil v notranjosti vdelan nekak valjni mehanizem na pero, ki je izvajal razne melodije. Take glasbene table so izdelovali na Dunaju, k nam pa so jih nosili poleg drugega materiala po naročilih naši slovenski vozarji. Pozneje so na Dunaju začeli izdelovati, posebno za gostilniške prostore, velike glasbene omare, imenovane »Lajer-kosten«, izdelane ravno tako

nježijo in umirajo, ne morejo, da bi se vstale. Na raztrgane cunje zavrtih okoliških vidimo posušene in ženske prsi in krpe končajočajo, da pokrijejo kost. Še bolj se zavedamo trutosti, ko gledamo v srebrne barake, kjer se tla znižajo. Tu ležijo negibna trupla brez zavesti, umirajoče. Tu so gola telesa, umirajoča od lastne nesnage in nažne barake ter nesnaga okolja. Nemogoče je biti vse to, še manj pa razmišljati. Morda je med temi skami naša sorodnica, sestra ali mati, kdo naj to ne veljajo nikake človeške norme, ničesar posarjati, samo še obsodba umirajočih žensk, katerim nihče ne more pomagati. Stigne skupaj čakajo smrti. Ima še ime, kdo naj komu pozna in komu lahko še praga, se sprašujemo.

Peseni od groznega doživljanja zapuščamo barako smrti, namami gredo pogledi ugašajo, ki obtožujejo. Ni ne bom pozabil tisočletij, ki so čakale le še smrti jim je bila že tako bližnja.

Vemo se nazaj v taborišče, ki je tik za bregom. Tudi dvigajo oblaki dima prebu. Vemo, da je dim iz kaminov, ki bo upepe-

lil tudi naše znanke. Veliko groznega smo že videli in doživeli v uničujočih koncentracijskih taboriščih, toda zadnji dogodek je bil najbolj pretresljiv. Umirajoče oči nam sledijo.

V taborišču ne sprašujemo več o tem, kar smo pravkar doživeli. Zaprti smo to v naša srca. Slišimo zopet o velikih porazih nemške vojske in o tem, da se Rusi že bližajo Berlinu. Vse te vesti zasledimo iz časopisov, ki jih nekateri civilni mojstri prinašajo v delavnice, kjer smo zaposleni. Tudi fantazija opravi svoje. Sicer nas o tem najbolj prepričuje vest, da bo taborišče evakuirano. O tem se je že prej govorilo, a usoda žensk, ki so tu umirale, nam da misliti. Kdaj, kako, kam? Stotine vprašanj, ki ostanejo brez odgovora. Ključ je nas misel, da bomo morali sedaj umreti, ko se bliža konec vojne. A kaj kmalu preženemo to misel; ne, mi ne bomo umrli, hočemo preživeti in z lastnimi očmi videti usodo naših krvnikov. Samo še dan bi radi doživeli, ko bomo zamenjali vloge in napravili krvnike za zapornike v zebastih oblekah, z na gol ostriženo glavo in se maščevali za zločine, storjene milijonom ljudi vseh narodnosti Evrope.

načelni mehanizem in peroratorne in uglašene pa so vse skoraj izključno naubertove in Straussove meje polk in valčkov. Nekaj omar je na Jesenicah v okolici še danes in čaka na svoj muzejski prostomeniti pa moram edine takratnega glasbenika naeniceh in okolici, po imenu Moravic. Doma je bilje s Češkega, harmonika je izdelal sam po svamislji. Podobna je bila matični harmoniki in zatoreprosto izdelana. Še dan se mora nahajati na okolici Jesenic. Ta človek je igral na raznih svah in prireditvah sam, po se ob pustnem času, ko se tudi knapje iz Savskam in plavžarji radi mavrteli. Ker so včasih svatralje vedno tri dni, je za edinega harmonikarja težko. Igranja je bilo tako navajen, da je včasih kakšni svatbi ponoči pranju dobesedno zaspal in potem igral naprej, se vedno in isto melodijo. Ko pri Savskih jamah in plavžarji na Savi so najbolj privali 4. december, dan svbare. Ta dan so praznovali največji rudarski praznik največkrat tudi po dva ali tri dni.

Še pomembni hiši na Jesenicah je treba omeniti. Pri »Ratečanu«, kjer je del trgovina steklo porcelana, tej hiši so vedno privali ljudje iz oddaljenih krajev, še prav posebno iz Rusije, ki zaradi tega dobivajo to domače ime. Vedno hodili tudi peš v Ra-

dovljico in druge kraje, če pa so šli z vprežno živino, je bil pri hiši tudi prostoren hlev. V prejšnjih stoletjih, ko je bila še edina fara za vso to okolico Rodine, so počivali čez noč tudi s pokojnikom, katerega so peljali v omenjeno faro. Pozimi, če je bilo slabo vreme, ceste pa še neizorane, so morali ostati pri tej hiši tudi po več dni. Pozneje, ko se je pokazala potreba, so odprli tudi preprosto domačo gostilno, da so se čakajoči lahko malo pokrepčali.

Druga večja in pomembnejša hiša je stala na mestu, kjer je danes hotel Korotan z imenom pri »hauptmanu«. Znano je, da so Jesenice in okolica že nekaj stoletij nazaj spadale pod okraj Radovljica. Okrajni glavar, ali kakor so mu ljudje rekli takrat po domače »Becirshauptman«, se je veliko zadrževal tudi na Jesenicah in prenočeval vedno v omenjeni hiši. Tudi še v francoskih časih so bili nastanjeni v tej hiši višji oficirji »hauptmani«, zato je dobila hiša to ime in ga imela še nekaj let pred drugo svetovno vojno, dokler niso na istem mestu zgradili današnjo stavbo hotel Korotan.

(dalje prihodnjič)

Dopisujte v Železarja!

Miha Klinar: LUCI V SIVEM MESTU ● Miha Klinar: LUCI V SIVEM MESTU ● Miha K

83

»Takele punčare pozablajo, kaj je dolžnost, spoštovanje in spodobnost. Obnašajo se, kakor da ni stanovskih razlik med ljudmi. To je najbrž značilno za vso sodrgo, für ganzes Gemeinvolk, za smrklje, ki so nič, pa mislijo, da so ti enake. In če se jim posreči, da omrežijo koga, ki je nekaj, šele potem ti vihaajo nos, kakor da so se rodile v zlati zibelki v kaki gosposki palači in ne na slami v kaki umazani baraki.«

Gospa Wildbachova ne ve, da je bila tudi žena inženirja Waldnerja rojena v neki bajtarski družini na Štajerskem, kjer je zrasla v brhko dekletce in se kmalu začela zavedati svoje lepote, edinega premoženja, s katerim se je hotela spraviti 'navzgor'. Tako je pred leti omrežila v Mariboru šestindesetletnega inženirja in ga premamila s svojimi sedemnajstimi leti. Inženirjeva leta je niso motila. Naposled ni bil grd. Obraz je imel lep, zamišljen kakor kak Beethoven, kakor ga je imenovala neka mariborska gospa in dodala, da ni čudno, če se je v takega 'umetniško' lepega moškega zaljubila taka mlada lepoticā, pravi angel.

— Angeli so svetlolasi, jaz pa sem temnolaska, — je ugovarjala tisti gospe.

— Ne samo svetlolasi, — se je smehljala gospa.

— Tudi temnolasi so. In krila imajo, krila, je rekla dvomno. To je nevarno, nevarno, Verner. Paziti boš moral nanjo! Vsi naši moški so zaljubljeni v tvojo lepoticu.

Inženir se k sreči za te besede ni zmenil, čeprav je ženska, nekdanja moževa prijateljica, morda čutila ali celo opazila, da zakonska sreča med inženirjem Waldnerjem in njo ni popolna. 'Gnädige

SIVO MESTO

Frau', kakor so jo v Mariboru pa tudi tu v sivem mestu klicali v družbi, ki ima slovenščino še vedno za jezik 'podložniških' ljudi, za jezik 'gemeinvolka', kakor v časih pokojnega cesarstva, se v zakonu res ni počutila srečno, posebno še, ko je opazila, da se za njo ozirajo tudi mladi ljudje iz 'boljše' družbe. Neki mladi inženir — inženir Vali — se ji je, čeprav že poročen, drznil celo približati, kakor da bi videl v njenih očeh, da se je vanj zaljubila tudi sama. Ob njem je šele občutila pravo strast moške ljubezni in ne pri možu, ki ni bil več sposoben ljubiti s takim ognjem in jo zato skušal zadostiti z načini, ki jih imajo pravi in lažni moralisti za perversne in o kakršnih celo moški, kadar se pogovarjajo o svojih doživetjih z ženskami, navadno ne govorijo, čeprav jih sami počenajo. To so sicer sladke reči, s katerimi je Verner vselej dosegel sprostitve njene strasti, dokler ni srečala Valija in se zaljubila vanj. To, kar je doživljala pri ljubimkanju z Valijem, je bilo mnogo manj rafinirano, vseeno pa je pri njem dosegla višek strasti včasih že ob dotiku. To je bila ljubezen, resnična ljubezen, je vedela. In od tedaj je z odporom legala k možu, najsi se je trudil okrog nje z vse mogočimi nežnostmi, da bi jo zmamila v ljubezensko strast. Če ni mislila na Valija in si ga želela z zaprtimi očmi, bi moževega ljubimkanja sploh več ne prenesla. Zato je moža nenehno varala. Varala ne samo s tem, da je v trenutkih moževe strasti, mislila popolnoma na drugega človeka, marveč tudi dejansko. Bala se je samo, da bi mož njeno razmerje z Valijem odkril. A ga ni. Bil je k sreči za njeno obnašanje v postelji slep in ni nikoli prisluhnil njenim šepetom, s katerimi je klicala v višku strasti Valija. Zaupal ji je in ji večkrat s ponosom govoril, da je ponosen in srečen, ker jo je srečal nedolžno in je bil njen 'prvi', kakor se je imenoval. Da bi ga mogla varati s kom drugim, najbrž sploh ni pomislila, ona pa je bila zadovoljna z njegovo slepoto, saj je lahko vselej, kadar je bil mož na službenih potovanjih, uživala z Valijem. Toda te sreče je bilo vse prehitro konec. Vernerja so premestili na ljubljansko direkcijo, ta pa mu je dodelila šefovsko mesto na železniškem vozlišču v

tem neprijaznem sivem mestu, nad katerim je navdušen samo Verner, ker je tu srečal svojega starega sošolca in prijatelja, inženirja Wildbacha.

— Tu imava vsaj pravo prijateljsko družbo, — je govoril in mislil pri tem najbrž ne samo nase, marveč tudi nanjo, ko ji je prvič predstavil inženirja Wildbacha in njegovo soprogo, ne da bi pri tem pomislil, da obe ženi loči nekaj desetletij, če že ne natančno celih trideset let. Bolj se je tega zavedala Wildbachova sama, ki jo je začela klicati materinsko 'mein Kind', saj je imela že sama odraslega sina, ki bo prihodnje leto diplomiral za strojnega inženirja v Grazu in bržkone nadomestil v tovarni očeta, kadar bo inženir Wildbach nastopil pokoj.

Kljub temu pa gospa Hana Waldnerjeva čuti v gospe Wildbachovi prijateljico, čuti nekaj podobnega, kar bi pravzaprav morala čutiti do svoje pozabljene matere, s katero se ni nikoli razumela in ob kateri ni nikoli čutila materinske topline ali ji vračala hčerovske. Gospa Wildbachova, čeprav je mlada gospa Hana ob prvem srečanju čutila nekakšen odpor do nje, ji je sedaj več kakor mati. Najbrž bi jo celo razumela, ko bi ji odkrila svojo skrivnost o nekdanjem mariborskem razmerju z mladim inženirjem Valijem, na katerega jo spominja prav onile ubogi brezposelni fant, ki se muči na dvorišču z drvni in ki jo je v trenutku, ko ga je zagledala, prevzel s skoro neverjetno podobnostjo z njenim mariborskim ljubimcem.

»Prav tak je, prav tak,« si grize v ustnice in verjame sama sebi, da je ta podobnost popolna, kolikor pa ni, si jo ustvarja sama. »Prav tak obraz, Prav taki lasje. Prav taka postava. Prav take kretnje. Samo okopati bi se moral, obleči kot Vali, pa bi bil tak, na las tak,« si utvarja, potem pa ko opazi, da je Wildbachova sredi stavka umolknila in da jo opazuje, pokaže s kretnjo na dvorišče: »Ni samo lepote, tudi priden je.«

»Res, dela kot ura,« je z najetim brezposelnikom zadovoljna tudi Wildbachova.

»Tako lep, pa mora najbrž vsak dan tako trdo delati.«

»Seveda, kaj pa si mislila, mein Kind?«

»Smili se mi!«

»Ah, daj, no, daj,« zmaje Wildbachova nad takim usmiljenjem z glavo. »Vsak mora delati to, za kar je rojen.«

»Misliš, da bi takle ne mogel postati nekaj?«

»Hm, to je odvisno od nadarjenosti in možnosti.«

»Da, možnosti, predvsem možnosti,« pritrjuje gospa Waldnerjeva. »Teh pa tale fant najbrž ni imel.«

»No, in kaj zato? Tako je urejeno! In naposled, kaj pa bi bilo, ko bi lahko šel sleherni v šole in imel možnosti, da postane izobraženec. Bi potem ne bili ogroženi naši otroci?« misli gospa Wildbachova na sina, ki se ne prebija preveč lahko skozi študij, ne zaradi denarja, saj ima tega dovolj, marveč zaradi profesorjev, kakor pravi, potem pa, ko fact izgine v drvarnici in ko gospa Waldnerjeva od tega pogled od okna, preokrene pogovor k vsakdanjim novicam, kakršne raznašajo gospe od ust do ust in ki so najljubši vsakdanji pogovor žena, kadar so same.

In te dni je predmet takih pogovorov Kumrova, njeni odnosi s policijskim komisarjem Čarmakom, ki so se baje pred nekaj dnevi končali s preprirom zaradi neke kombinacije, ki ji jo je bil kupil in ki jo je odnesla reka zaradi nepazljivosti perice.

— Prisiliti jo moraš, da mi bo babnica dolg vrnila, — je baje Kumrova kričala nad policijskim komisarjem.

»Njena sosedica mi je pripovedovala,« pripoveduje gospa Wildbachova. »Komisar pa ji je rekel, da se v take stvari ne bo spuščal in da naj neha kričati nad njim, saj ni z njo poročen. Potem je šel. In glej, Kumrova je kakor kaka zaljubljenka tekla za njim in ga rotila, naj ostane, on pa jo je odrinil in zavpil, naj neha siliti vanj. Rekel ji je 'leteča kost', ki se mu je že zdavnaj zataknila v grlo, a jo bo zdaj izruval, a če bo še silila za njim, bo njeno ponujanje razkril možu, da jo bo zavrgel tudi ta. Zaslužila bi, je kričal, potem pa jo je še užalil, da bi te kosti ne pobral noben pes na svetu, pa naj bi bil še tako sestradan.«

Miha Klinar: LUCI V SIVEM MESTU ● Miha Klinar: LUCI V SIVEM MESTU ● Miha K

Problematika izplenov

(nadalj. s 1. str.)

V spodnji tabeli so prikazani doseženi izpleni za leto 1968 in 1. poll. 1969. Pri kategoriji

Doseženi izpleni pri valjanju ingotov OK 650 nepomirjenih in pomirjenih jekel v blume na blumingu (1. 1968, 1. poll. 1969)

jeklo plan. izpl.	nepomirjeno 90 %	pomirjeno 86 %	pomirjeno 83 %
1. poll. 1968	87,3	80,5	81,6
2. poll. 1968	85,4	80,5	79,9
1. poll. 1969	86,2	80,5	79,6

K reševanju problematike izplenov pri valjanju ingotov v blume smo pristopili tako, da smo pri že osvojeni tehnologiji vliivanja ingotov ugotavljali redno dosegljive izplene. V ta namen smo si postavili dve osnovni nalogi in to:

1. izdelati takšno tehnologijo razrezovanja blumov, da bo izkoriščeno vse zdravo jeklo,

83 % pa ni upoštevan izplen visokolegiranih jekel, katerih osvajanje predelave prek bluminga je bilo šele nedavno zaključeno.

2. čimbolj natančno analizirati porazdelitev jekla in izdelati materialno bilanco odpadka in izmečka.

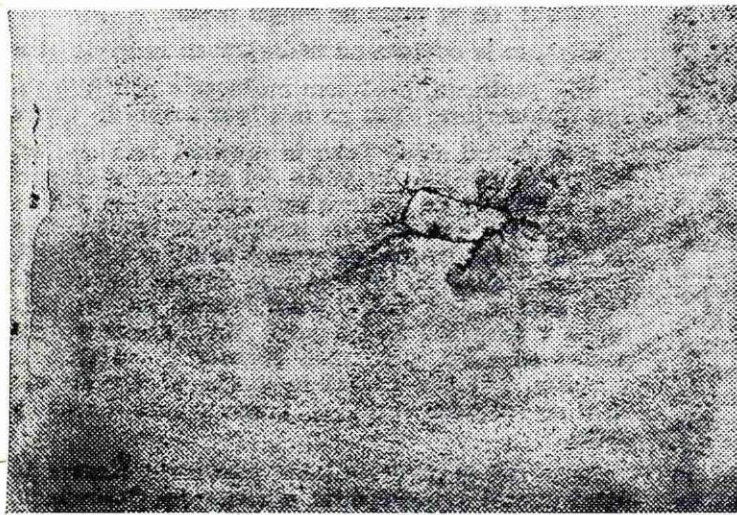
V ta namen je bilo pregledanih 51 šarž različnih vrst jekel, valjanih v blume, preseka 130 × 130 mm. Skupni pregled dobljene porazdelitve jekla je za posamezne grupe podan v naslednji tabeli:

Materialna bilanca izplena pregledanih ingotov:

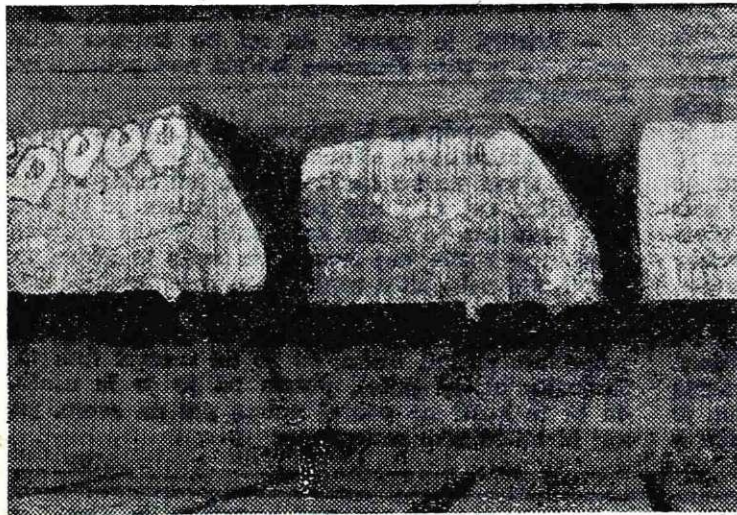
analiza odpadka izmeta (%)							
grupa %	vložek t	izplen %	lunker	noga	pozicija	zavaj.	sl. povr.
90	1758	85,3	4,6	2,9	2,2	4,6	0,7
86	171	84,4	5,6	2,6	2,0	3,3	—
83	771	82,6	6,2	2,5	1,9	2,2	0,3

Planirani izplen je bil dosežen le pri 9 šaržah, sicer pa so med posameznimi šaržami glede na doseženi izplen zelo velika odstopanja.

Največja odstopanja med posameznimi šaržami opazimo pri lunkerju in valjavniških napakah. Karakteristi-

sl. 1 — Golob lunker v glavi bluma

sl. 2 — Romboidnost blumov kot posledica zavaljanja

čen videz teh napak je prikazan na sl. 1 in sl. 2.

Na osnovi rezultatov teh preiskav smo v okviru planiranih izplenov izdelali materialno bilanco dovoljenega odpadka in izmečka. Za posamezne kvalitetne grupe jekel je ta materialna bilanca naslednja.

A. Nepomirjena jekla — kvalitetna grupa 1

planirani izplen	90 %
Odpadek: odgor	1,5 %
glava	3,0 %
noga	2,8 %

skupaj 7,3 %

Maksimalno dosegljivi izplen 92,7 %.

Dovoljeni izmet:
po krivdi valjarne 1,7 %
po krivdi jeklarne 1,5 %

skupaj 3,2 %

Minimalno dosegljivi izplen 89,5 %.

B. Pomirjena jekla — kvalitetna grupa 1, 2.1

planirani izplen	86 %
Odpadek: odgor	1,5 %
glava	6,0 %
noga	2,8 %

skupaj 10,3 %

Maksimalno dosegljivi izplen 89,7 %.

Dovoljeni izmet:
po krivdi valjarne 2,7 %
po krivdi jeklarne 2,0 %

skupaj 4,7 %

Minimalno dosegljivi izplen 85 %.

C. Pomirjena jekla — kvalitetna grupa 2.2, 3.1 (3.2, 3.3)

Planirani izplen	83 %
Odpadek: odgor	1,5 %
glava	6,0 %
noga	2,8 %
brušenje	—
flemaže	3,0 %

skupaj 13,3 %

Maksimalno dosegljivi izplen 86,7 %.

Dovoljeni izmet:
po krivdi valjarne 2,7 %
po krivdi jeklarne 1,0 %

skupaj 3,7 %

Minimalno dosegljivi izplen 83 %.

Tehnologija razrezavanja bluma zahteva:

a) da se pri glavi in nogi valjancev odreže fiksna dolžina odpadka

b) da se valjanci razrežejo v blume takšne dolžine, da se izkoristi ves zdravi material

c) da se evidentira ves odpad, ki zaradi zavaljanja ali drugih vzrokov odpade na blumingu in ne pride v adjuštažo

Začasno so za kontrolo izvajanja teh ukrepov postavljeni na škarjah bluminga kontrolorji OTK. V bodoče pa predvidevamo avtomatsko merjenje dolžin.

Ves izmeček (nehomogenosti pri glavi in nogi, površinske napake, romboidnost ipd.) se po pregledu kontrolorjev OTK evidentira v adjuštaži bluminga. Vsi podatki o izplenu ter deležu odpadka in izmečka se po šaržah objavljajo v dnevnih poročilih, ki se nanašajo na izplene v bluming valjarni.

Kontrola razrezovanja blu-

mov na škarjah bluminga je bila uvedena 1. 6. 1969 za razrezovanje blumov preseka 130 × 130 mm.

Pravilnost sprejetih ukrepov se kaže v doseženem izplenu pri valjanju ingotov v blume 130 × 130 mm v mesecu juliju. Celotni vložek 6817 ton predstavlja 75 % vseh ingotov formata OK 650.

Materialna bilanca izplena izgleda takole:

Problematika izplenov pri valjanju ingotov OK 650 v blume, preseka 130 × 130 mm

Kateg.	vložek ton	izpl. %	glava %	met. nap.	noga %	valj. nap.	pov. %	odg. in	odf. mat.	bil.
SM 90 %	3317	88,2	4,5	1,3	2,9	1,4	0,5	1,5	100,3	
dovoljeno		89,5	3,0	1,5	2,8	1,7	—			
SM 86	1325	85,7	7,7	0,7	3,0	1,4	0,3	1,5	100,3	
EL 86	373	86,4	7,1	0,9	3,5	2,3	0,3	1,5	102,0	
SM + EL	1698	85,9	7,6	0,7	3,1	1,6	0,3	1,5	100,7	
dovoljeno		85	6,0	2,0	2,8	7,7	—			
SM 83	1502	81,3	7,8	1,9	2,9	1,2	0,9	3+1,5	100,7	
EL 83	300	83,8	7,7	1,1	2,8	1,4	0,4	3+1,5	101,5	
SM + EL	1802	81,7	7,8	1,7	2,9	1,2	0,8	3+1,5	100,6	
dovoljeno		83	6,0	1,0	2,8	2,7	—			

Iz podatkov, zbranih v tabeli, je razvidno:

a) — planirani izplen je bil dosežen pri blumih grupe SM + EL 86 % ter EL 83 %

— pri nepomirjenih blokih (SM jeklo) ter pomirjenih blokih, grupe SM 83 %, je doseženi izplen pod planiranim za okrog 1,3 %

b) Slabši izplen gre na račun velikega deleža metalurških napak, predvsem lunkerja v glavi blokov (sl. 3). Delež lunkerja je okrog 1,5 % večji od planiranega.

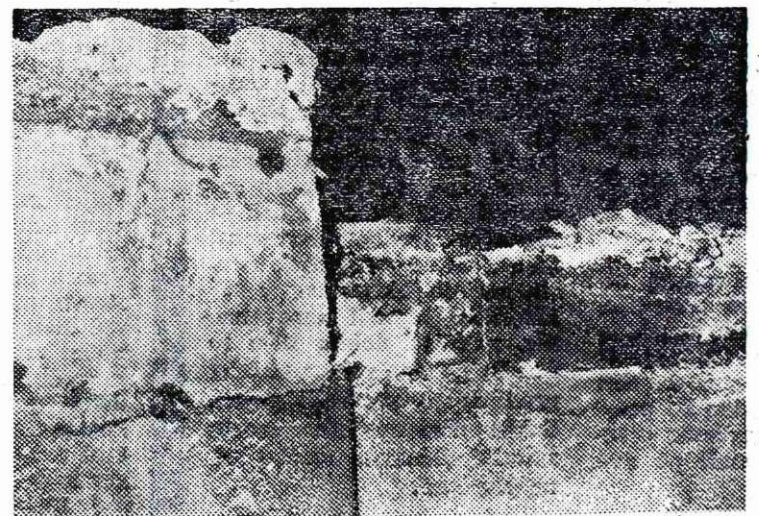
c) Sorazmerno dobri izpleni so bili doseženi predvsem zaradi nizkega deleža valjav-

niških napak, ki so pri vseh grupah nižje od dovoljenih in pri vseh grupah skoraj enake.

d) Delež noge je enak planiranemu. Materialna bilanca izplena je zadovoljiva, kar kaže na uspešno delo kontrolorjev OTK.

Za izboljšanje izplena ingotov je torej potrebno v prvi vrsti zmanjšati delež metalurških napak, predvsem globino lunkerja v glavah blokov.

Pri pomirjenih blokih so te napake predvsem subjektivnega značaja in jih je zato treba čim prej odpraviti.

sl. 3 — Polno in nepolno doliti ingoti

Pri nepomirjenih blokih je lunker posledica žindre na površini taline, katere posnemanje je še vedno odprti tehnični problem martinarne.

Za rešitev tega problema bi bilo potrebno približati podest, spremeniti razpored kobil in urediti prehod za lokomotivo.

Tone RAZINGER, dipl. inž.

Slavko Tarman

Prof. inž. Mihael Štrukelj - konstruktor prvega jeklenega cestnega mostu

Bolj znan v tujini — kakor doma

Škoda, da tega našega imenitnega rojaka Slovenci tako malo poznamo. Deloma to izvira odtod, ker je skoraj vse življenje prebil v tujini, pri tem pa ni imel nobenih zvez z izobraženimi rojaki v domovini. V domovini popolnoma neznan, vendar po svojem delu zasluži, da ga rešimo prahu pozabe. S svojimi veličastnimi deli si je inž. Štrukelj — odtrgan od matične domovine, daleč na severu — v deželi tisočerih jezer — FINSKI — postavil večni spomenik. Prof. inž. Štrukelj je bil odličen praktik, poleg tega pa gradbeni konstruktor — znanstvenik v najboljšem pomenu besede. Njegovo široko strokovno znanje je bilo neizčrpno. Štrukljeve strokovne knjige pisane v švedskem in nemškem jeziku so doživele več izdaj. Žal, na Slovenskem ni dobili niti ene Štrukljevih knjig.

Log pod Mangartom — zibelka mednarodno priznanega projektanta

V Logu pod vznožjem Mangarta se je rodil 3. avgusta 1851 v hiši z domačim imenom »pri Mostarju«, fant z imenom Mihael. Oče in mati sta se pisala Štrukelj. Osnovni uk je mlademu Mihaelu posredoval vaški župnik. Nadarjeni Mihael je osnovno šolo zaključil z odliko v Gorici. Vaški župnik je takoj sprevidel izredno Mihaelovo nadarjenost za risanje ter storil vse potrebno, da omogoči Mihaelu nadaljnje šolanje. Po osnovni šoli se je Mihael vpi-

sal v goriško šestrazredno nemško realko. Štrukelj je bil v vseh razredih odličnjak, maturo je opravil tudi kot edini odličnjak. Obiskoval je tudi učne ure slovenskega jezika, ki so bile na realki za slovenske dijake obvezne.

Štrukelj - diplomant dunajske tehniške visoke šole

Po uspešno zaključeni realki se je Štrukelj leta 1869 vpisal na tehniško visoko šolo na Dunaju. Redno je opravljal vse izpite ter obveznosti. Vse izpite je opravil v predpisanem roku, čeprav je medtem služil vojake pri tedanjem ljubljanskem pešpolku. Diplomsko delo »Mostovno gradbeništvo« je zagovarjal z najvišjim možnim številom točk. Kot gradbeni inženir je Štrukelj nastopil prvo službo pri dunajski firmi Redlich & Löwenfeld. Naslednja tri leta pa je služboval kot glavni projektant za mostogradnjo pri firmi Körösi in Gradcu. V tej dobi je inž. Štrukelj projektiral več večjih mostov in strešnih konstrukcij, med drugim tudi veliko kolodvorsko halo v Trstu. Projekt kolodvorske hale predstavlja novino v tedanjem načinu tovrstnega projektiranja. Prvi led je inž. Štrukelj uspešno prebil, projekt je predstavljal samosvojo in originalno rešitev, ki je pritegnila pozornost vsega takratnega zahodnega evropskega sveta.

Pot do mednarodnega ugleda

Inž. Štrukelj se je leta 1879 pojavil na mednarodni raz-

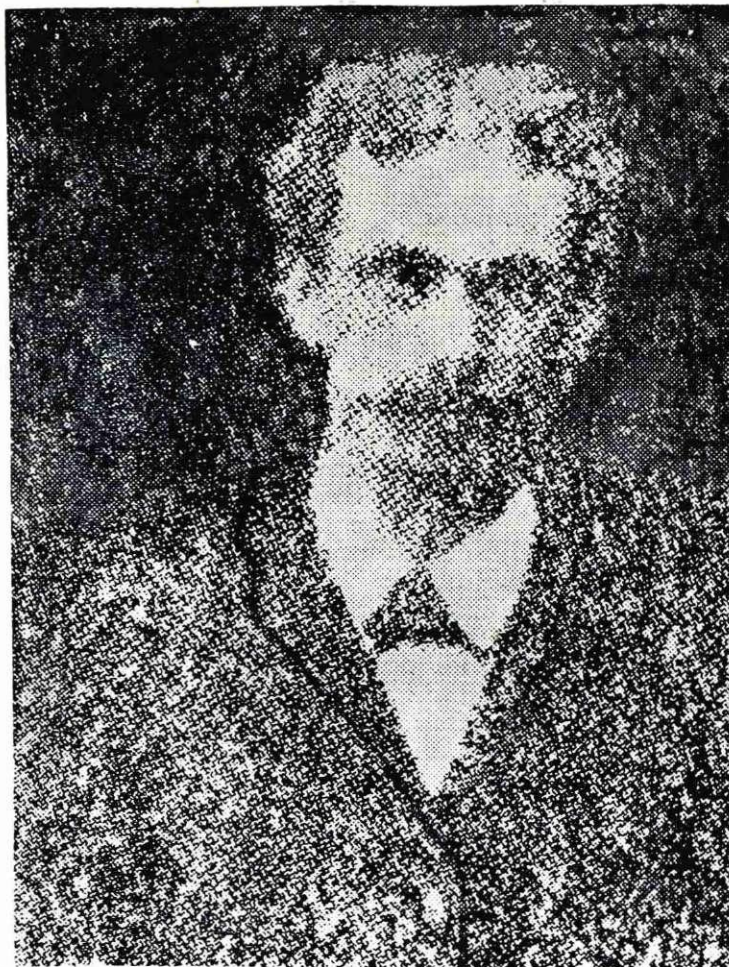
pis za mesto predavatelja na tedaj ustanovljenem Politehničnem inštitutu v Helsinkih na Finskem. Stevilo prijav na razpis je preseglo 150 prijavljencev znanih evropskih strokovnjakov. V tej hudi mednarodni konkurenci je bil inž. Štrukelj izbran za mesto predavatelja grafične statike in inženirskih ved. Postal je finski državljani in bil leta 1896 imenovan za profesorja. Poleg izredno prefinjenega čuta za konstrukterstvo je bil tudi zelo talentiran za jezike. Prvo leto službovanja na Politehničnem inštitutu je predaval še v nemščini, naslednje leto pa že v švedskem jeziku. Švedski jezik je obvladal tako popolno, kot malokateri tujec.

Reorganizacija inštituta v tehniško visoko šolo in ponovno priznanje inž. Štruklju za njegove znanstvene dosežke

V analih Tehniške visoke šole v Helsinkih je ohranjeno poročilo o imenovanju inž. Štruklja za profesorja mostnih konstrukcij in gradbene statike. Po reorganizaciji inštituta v Tehniško visoko šolo je bil inž. Štrukelj z večino glasov članov univerzitetnega sveta izbran za profesorja mostnih gradenj in gradbene statike. To funkcijo je obdržal do upokojitve v oktobru leta 1913. Kot predavatelj je bil prof. inž. Štrukelj med najboljšimi na Tehniški visoki šoli. Prof. Štrukelj ni užival samo velikega ugleda med svojimi slušatelji, temveč je zaslovel tudi prek meje Finske kot avtor številnih znanstvenih razprav in strokovnih publikacij.

Originalne tehnične rešitve in koncepte je nesebično posredoval mlajši generaciji

Razprave in poročila je objavljala v finskih, toda v švedskem jeziku pisanih strokovnih publikacij, v glasilu Združenja inženirjev v Stockholmu ter v raznih nemških strokovnih revijah. Učbeniki in knjige, ki jih je spisal inž. Štrukelj so izstočasno izšle pri nemški založniški hiši Twietmeyer in pri finskih založniških hišah v Helsinkih. Pregled prof. Štrukljevih knjig nam odpira široko avtorjevo znanstveno-tehnično znanje.

Štrukljeva znanstvena dela ne poseduje nobena jugoslovanska univerzitetna ali tehnična knjižnica

Štrukljeva dela bi zaman iskali v Ljubljani, čeprav je napisal celo vrsto knjig, ki so doživele več izdaj. Niti univerzitetna, niti tehniška knjižnica, niti noben inštitut ne poseduje njegovih znanstvenih del. Žal, so znamenita Štrukljeva dela za jugoslovanski kulturni in znanstveni prostor nedostopna.

Prof. inž. Štrukelj uspešen pedagog in odličen praktik

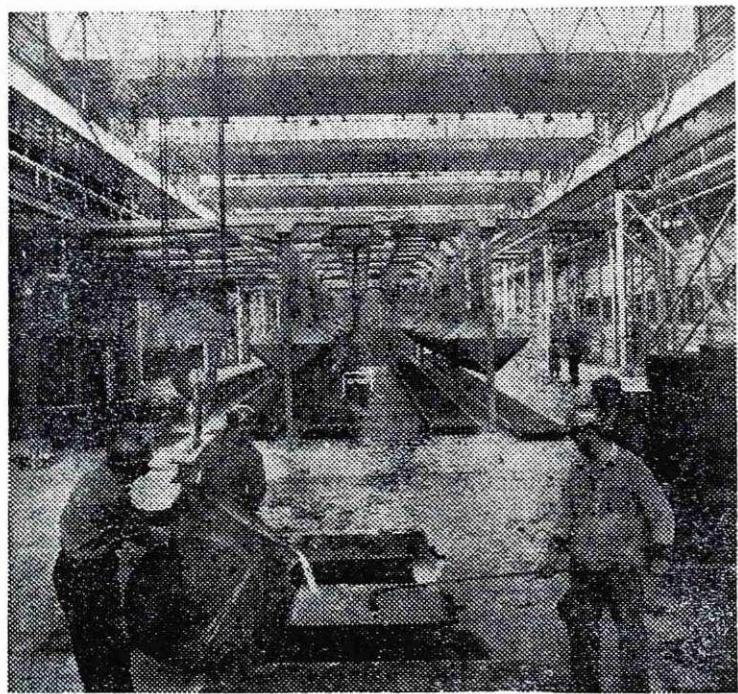
Po novih originalnih konstrukcijah ter tehničnih projektih je inž. Štrukelj sedaj bolj znan v tujini kot doma. Na daljnem severu je vzgajal generacijo odličnih posnemalcev — projektantov, ki so po njegovi smrti 2. marca 1923 nadaljevali začeto delo. Prof. inž. Štrukelj je pri projektiranju mostov šel na pot kreativnega-raziskovalnega ter razvojnega dela. S svojimi dognanimi rekonstrukcijami in izvirnimi koncepti si je prof. Štrukelj pridobil mednarodna priznanja in ugled.

Zmagal je boljši projekt

Leta 1888 je finska vlada objavila razpis za gradnjo prvega jeklenega cestnega mostu. Ponudba je bila na eni strani vabljiva, na drugi pa sila zahtevna. Prof. inž. Štrukelj je spoznal, da v močni konkurenci ne bo pravega uspeha, če ne bo nudil najboljših rešitev. Prevze-

la ga je misel, zakaj ne bi ustvaril nekaj boljšega, namesto da se naslanja na tuje izkušnje. Odgovor na vprašanje, zakaj je inž. Štruklju uspelo življenjsko delo pri projektu mostu čez rokav »Almma« reke Uleä, najdemo v knjigi »Technische Erfindungen und Entdeckungen« (Tehnične iznajdbe in izumi) Verlag Sebastian Lux — München 1951 stran 412. Avtor preje omenjene knjige Dr. prof. inž. Hans Müller opisuje osebnost in delo našega projektanta takole:

»Prof. inž. Štrukelj (svoja znanstvena dela je izdal pod tem imenom op. p.) je po trdem in vztrajnem raziskovalnem delu, po dolgotrajnih teoretičnih študijah in analizah optimalnih rešitev prišel do nove koncepcije mostnih konstrukcij izdelane iz jeklene pločevine. Štruklova prizadevanja so rodila lažje konstrukcije z vrsto novih prednosti. Štruklova dognanja so sprožila pravi preobrat v tehnični koncepciji mostogradnje, ki je ob nižji ceni omogočila lažje prihranke. Štruklovo široko zasnovano raziskovalno-razvojno delo v inštitutu ter osebno spoznanje, da nobena tehnična novost ni trajna — so bili odlični dejavniki pri uspehi konstrukciji jeklenega mostu. Projekt inž. Štrukla izdelan do potankosti je leta 1889 predstavljal revolucionarno smer v mostogradnji. Jasnó, Štruklov projekt je bil sprejet. Inž. Štrukelj, projektant prvega jeklenega cestnega mostu na Finskem, se je dobro zavedal, da tehnični napredek ne trpi odlašanja. Štrukelj je na svoje izsledke, ideje in tehnične rešitve hitro reagiral in jih uporabil v tehnologiji ter sodobni konstrukciji mostov« zaključuje Dr. prof. inž. Hans Müller.

Zelezarna Store — livarna specialne litine

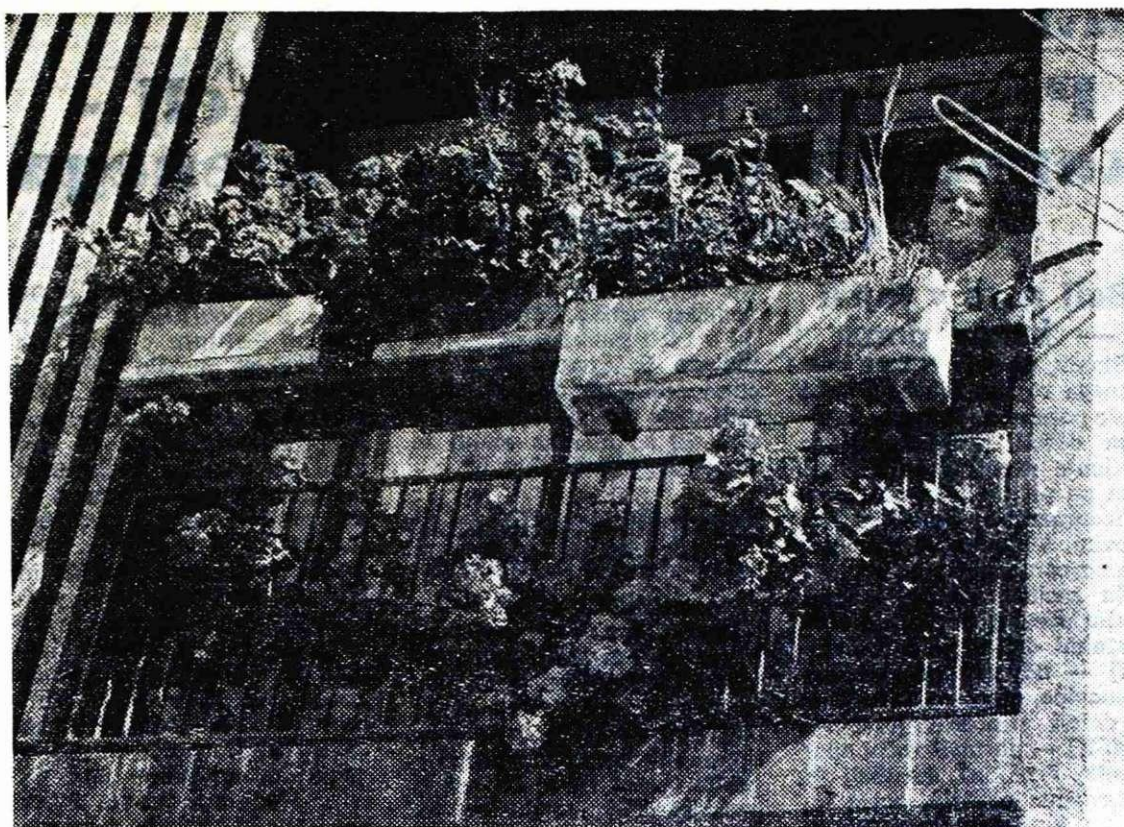
Roža je lepa v gumbnici, za klobukom, še lepša pa na oknih in balkonih stanovanj

Hortikulturno društvo na Jesenicah je sejalo na rodovitna tla. Zelo redek je danes balkon ali okno, da ne bi bilo okrašeno z rožami, še bolj redko pa je stanovanje, ki bi bilo brez rož. So pa med prebivalci Jesenic predvsem nekatere žene, ki so v rože zaljubljene in jih imajo polne balkone, na oknih, v dnevni sobi, v veži, skratka vsak prostorček so izrabile, da so vanj postavile rože.

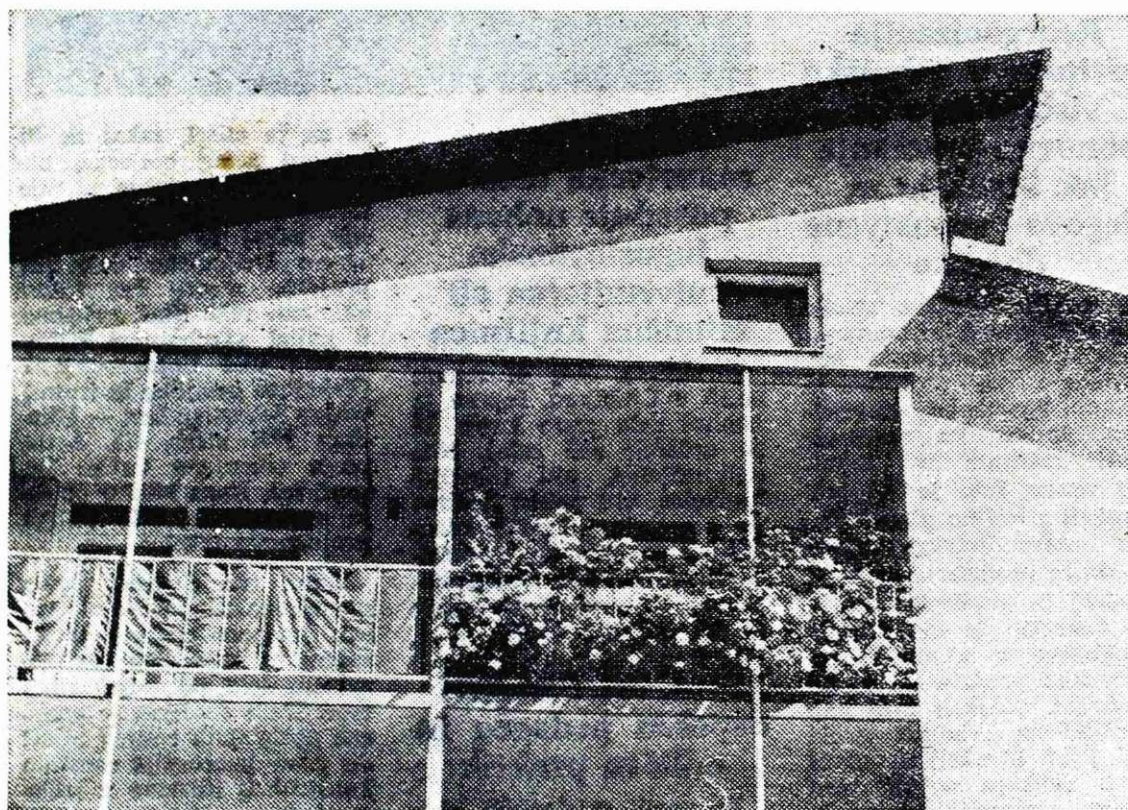
Na Jesenicah ni bilo formalnega razpisa za tekmovanje, kdo bo imel največ rož.

Tudi komisija, ki bi šla od hiše do hiše in ugotavljala, kdo je v tem pogledu prvi, drugi in tako dalje, ni bila postavljena. Vsi pa dnevno ugotavljamo in tudi potihem ali na glas priznavamo: »Ta pa ima res lepe rože!« No, in kdo so ti? Zakaj jih vzgajajo, katere jim najlepše rastejo, kdo jih neguje in zaliva ter kam jih spravljajo pozimi, to so bila vprašanja trem, ki so, lahko bi rekli, v rože zaljubljene.

Ivanka Pibernik, ki stanuje v četrtem nadstropju stol-

Rože na balkonu srednje stolpnice — na Plavžu, ki jih neguje Mara Lipovšek

Ves balkon je ena sama roža v stolpiču, ki jih neguje Ivanka Pibernik

piča štev. 76/a na Cesti maršala Tita, je dejala: »Rože gojim zaradi ljubezni in veselja do njih. Imam največ pelargonij in slovenk. Šivilja sem, največ sem doma, pa me rože kratkočasijo, ko jih gledam. Pozimi jih nesemo pod streho, tja, kjer imamo prostor za sušenje perila, pa kar lepo prezimijo!«

Francka Slabe, ki stanuje v pošarskem osmorčku na Cesti Cirila Tavčarja, je rekla: »Rože vzgajam, ker jih imam rada! Sploh je to v meni že od otroka, ker je tudi oče imel vedno veliko rož. Rada imam vse od kraja. Imam nad 60 lončkov rož raznih vrst. Najlepše med njimi pa so begonije. Angleške begonije so že odcvetele, sedaj pa začnajo domače. Zalivam in negujem jih največ sama. V prodajalni Hortikulturnega društva vsako leto kupim nekaj razkužene prsti, kateri dodam nekaj kurjega gnoja.«

Mara Lipovšek iz srednje stolpnice štev. 87 na Cesti

maršala Tita na Plavžu, je povedala: »Rože imam na oknu, ker so lepe. So v okras na balkonu in jih rada gojim ter zalivam. Najrajši imam begonije, ker celo leto cveto.« Tudi ona kupuje zemljo v trgovini Hortikulturnega društva na Jesenicah in jo pognoji s kurjim gnojem.

Krivičen bi bil, če bi trdil, da imajo lepe rože samo pri teh treh ljubiteljicah, ki so nam ljubeznivo odgovorile na vprašanja. Polne balkone in okna rož imajo prav vsi stanovalci v stolpičih štev. 76 in 72 na Cesti maršala Tita in sploh nove stanovanjske zgradbe ob Cesti maršala Tita na Plavžu ter v drugih ulicah novih naselij. Mnogo ljubiteljev rož pa je tudi na Murovi, Stari Savi, v novem naselju za progo, na Javorniku, Koroški Beli, na Hrušici itd. Taka prizadevanja za lepši izgled bi morali še bolj negovati in o tem tudi več pisati.

Branko Blenkuš

Jože Rozman

10 let krajevne samouprave

(4. nadaljevanje)

Zelo plodno je bilo naše sodelovanje z Društvom prijateljev mladine, prav tako z društvom RK, kakor tudi krajevnim odborom SZDL. Kljub plodnemu delu pa vendar opažamo, da posamezna vodstva množičnih organizacij le premalo polagajo pozornosti širokemu sodelovanju v tej smeri. Kakor sem že prej ugotovil, se opaža na vseh področjih dela določena rezerviranost in zaprtost občanov, kljub temu da imajo priliko vsak dan videti koliko se posamezniki trudijo, da bi se določena vprašanja rešila tudi v njihovo korist.

Srečanja z drugimi krajevnimi skupnostmi

Sodelovanje z drugimi krajevnimi skupnostmi je tudi ena zelo važnih postavk pri delu in razvoju krajevnih skupnosti. Nekaj srečanj je bilo zelo

dobro organiziranih, eno tudi pri naši krajevni skupnosti, zadnje je bilo na Hrušici. Na Hrušici je bilo govora o delu poravnalnih svetov, dočim smo na srečanju na našem terenu obravnavali vprašanje otroškega varstva. Menimo, da je tega sodelovanja odločno premalo in da morda prav to hromi delo nekaterih KS. Prav taka srečanja dajejo spodbude ljudem, ki delajo v KS. Le na takih srečanjih se vidijo delo in napor, pa tudi slabosti in pomanjkljivosti v delu, kar seveda lahko zelo pozitivno vpliva na delo samih KS.

Koordinativni odbor stanovanjskih skupnosti in njegova ukinitve

Ko smo začeli z delom v krajevnih skupnostih leta 1959, smo takoj ugotovili, da bo nujno potreben organ, ki bo povezoval delo krajevnih skup-

nosti in iste tudi pravilno usmerjal. Pri tem gre za razne enotne akcije, kakor tudi enotna stališča po določenih vprašanjih, katera so važna ne samo za občino, marveč tudi izven nje. Tako smo nekaj let zelo uspešno delali v tej smeri. Koordinativni odbor se je redno sestajal in razpravljal o vseh važnejših problemih, ki so se pojavljali pred sveti stanovanjskih skupnosti.

Čim pa so začeli z delom pri občinskih skupščinah sveti za gospodarstvo, gradbeno in komunalno dejavnost, so nekateri smatrali, da je delo tega organa postalo nepotrebno. Trdili so, da bo ta organ nadaljeval to delo. Žal pa smo kaj kmalu ugotovili, da ta organ v tej smeri ni naredil ničesar. Kakor smo predvidevali je imel dovolj dela s samim seboj, to se pravi s problematiko samega dela občinske skupščine in s pripravljanjem gradiva za razne odloke in občinske predpise. Menimo, da je prav v tem nekaj vzrokov, da sveti krajevne skupnosti niso več tako prodorni in aktivni kakor so bili v prvih letih njihovega obstoja. Mnogo je namreč vprašanj in problemov, za katere bi nujno morali dobiti enotne rešitve. Prav bi bilo, če bi delo v tej smeri poživili, kajti to bi prav gotovo

Tudi upokojevcem ne more biti vseeno kako gospodarimo

V nedeljo, 17. avgusta je bil v veliki dvorani delavskega doma na Javorniku občni zbor društva upokojevcov. Poleg članov društva so bili prisotni tudi zastopniki vseh družbeno-političnih organizacij Javornika in Koroške Bele ter krajevne skupnosti, član tovarniškega odbora osnovne organizacije sindikata Železarn Zdravko Pogačnik in član IO republiškega odbora DU Slovenije Franc Toman. Pevski zbor DU je za uvod zapel tri pesmi, nato pa je tov. Ogrin predlagal dnevni red občnega zbora.

Ker se zaradi bolezni predsednik Lojze Tišov ni mogel udeležiti občnega zbora, je njegovo poročilo prebral tajnik Matevž Kalan. V predsednikovem poročilu je bilo med drugim rečeno, da tudi starejšim občanom ne more biti vseeno, kaj se dogaja v naši socialistični domovini, zlasti pa imajo upokojevcem težave zaradi zdravstvenega zavarovanja, ker je odstotek za

zdravstvo, to je zdravila in bolnišnico, vsako leto večji. Zaskrbljujoče je tudi naraščanje cen, saj ko gredo zvečer spat, so cene takšne, naslednje jutro pa že nove — višje.

Delo v društvu je bilo v minuli mandatni dobi precej razgibano. Upravni odbor je skrbel za dobro počutje upokojevcov v njihovem domu. Predavanja delavske univerze so bila lepo obiskana, vsako zadnjo soboto v mesecu pa so imeli članske sestanke, na katerih so obravnavali problematiko pokojnin, zdravstva, gospodarjenja ter položaj pri nas doma in v svetu. Skoraj na vsakem takem sestanku pa tudi na občnem zboru je bila izražena želja, da naj bo novi zakon o pokojninskem zavarovanju bolj pravičen kot sedanjí.

Ceprav letos Železarna ni mogla društvu upokojevcov na Javorniku dodeliti dotacije, so vseeno uredili doma ter pripravili načrte za povečanje dvorane, ko bodo imeli na razpolago potreben denar.

Sledila so še poročila tajnika, blagajnika, gospodarja in predsednika nadzornega odbora. Društvo šteje 648 članov, od tega pa je posmrtno zavarovanih 444 neposredno in posredno 158 članov. Upravni odbor je imel 16 rednih sej, prav toliko pa je bilo tudi članskih sestankov ter 7 predavanj delavske univerze. 69 članov je letovalo na morju, 6 pa na Mežakliji. Organizirali so 4 izlete, od tega dva v tujino. V poročilu tajnika Matevža Kalana je bila omenjena tudi proslava 100-

letnice Železarne. Številni upokojevcem so se zbrali v valjarni Bela na množični proslavi — zborovanju ter na Poljanah, 11 upokojevcov pa se je udeležilo nepozabnega pohoda železarjev na Triglav. Pevski zbor je bil ustanovljen pred petimi leti in šteje 16 članov. V minuli mandatni dobi je bilo delo zbora uspešno in so imeli kar 62 nastopov. Zanimiv je tudi poročilo, ki ga je v svojem poročilu navedel gospodar društva, da je bilo v upokojskem domu kar 406 sestan- kov in sej, ki so jih organizirale druge organizacije in društva. To dejavnost pa bo sedaj treba prenesti v novi delavski dom.

V razpravi je sodelovalo več članov društva, Zdravko Pogačnik je prisotne upokojevcem pozdravil v imenu tovarniškega odbora OO sindikata in povedal, da bo Železarna po svojih močeh tudi v prihodnje poskušala upokojevcem pomagati pri reševanju njihovih problemov. Franc Toman je zelo obširno govoril o naši zakonodaji, zlasti pa o sedanjem in bodočem pokojninskem zavarovanju. Ne moremo biti zadovoljni, ker se pokojninsko zavarovanje prepočasno ureja, upokojevcem pa imajo tudi težave, ker ni več ustrezne službe na Jesenicah, ki bi posameznikom lahko dajala potrebna pojasnila, ampak so potrebni obiski na zavodu v Kranju, kar upokojevcem samo bremeni z novimi stroški. Seveda je še vrsta drugih vprašanj, ki so zanimiva za naše upokojevcem, ki težko čakajo, da bi jih uspešno rešili.

Na občnem zboru so še izvolili nov upravni in nadzorni odbor društva, ki bo imel dovolj dela, saj bo treba med drugim zbrati potreben denar za adaptacijo oziroma povečanje doma upokojevcov na Javorniku.

Letos za 30 odstotkov več mejnih prehodov

Podatki o mejnih prehodih in številu turistov na obmejnih prehodih Gorenjske potrjujejo ugotovitev o rekordni letošnji turistični sezoni. Kolone avtomobilov s tujo registracijo na naših cestah samo še vizuelno potrjujejo in dopolnjujejo številčne podatke. Na petih mejnih prehodih na Gorenjskem, to je v Ratečah, na Podkorenu, na Jesenicah, Ljubelju in Jezerskem je v sedmih mesecih letos prestopilo mejo okroglo 3.900.000 domačih in tujih potnikov. K tem pa je potrebno prišteti še okroglo 60.000 potnikov v maloobmejnem prometu. Če izzamemo prevoze z železnico, potem je bil največji promet zabeležen na cestnem prehodu na Podkorenu, kjer je samo v juliju prestopilo mejo nad 600.000 domačih in tujih turistov. Carinski uslužbenci, ki vodijo evidenco, ugotavljajo, da se je na Podkorenu in Ljubelju povečal letos promet za približno do 30 %, medtem ko je ostal v Ratečah približno na lanskoletnem nivoju.

Zanimivi so tudi podatki o

številu motornih vozil. Na štirih mejnih prehodih na Gorenjskem so v prvih sedmih mesecih letos zabeležili nad 818.000 motornih vozil. Če vzamemo samo podatke za mesec julij, potem je po cesti v Zgornjesavski dolini peljalo okroglo 215.000 motornih vozil ali dnevno nad 7.000 motornih vozil. Če bi k temu dodali še veliko število avtomobilov, motorjev, tovornjakov in avtobusov v domačem prometu, potem je to lahko le še dokaz več o gostoti prometa na gorenjski magistrali in nujnosti za izboljšanje cest.

Iz podatkov je še razvidno, da na mejnem prehodu v Ratečah prevladujejo naši državljani, da pride in odide največ tujih turistov prek mejnega prehoda na Podkorenu ter da je na Ljubelju za približno polovico manj turistov kot pa na Podkorenu.

Končno lahko ugotovimo, da se število potnikov v maloobmejnem prometu stalno manjša, saj so na vseh prehodih Gorenjske v juliju zabeležili okrog 13.000 potnikov. T. L.

Nova stanovanjska soseska na Jesenicah

Na seji skupščine občine Jesenice 17. julija so odborniki potrdili tudi zazidalni načrt za gradnjo stanovanjskih teras ob Razgledni poti na Jesenicah.

Splošno gradbeno podjetje Gorica je sklenilo graditi hišice za trg. Zavod za raziskavo materiala in konstrukcij Ljubljana je opravil meritve in ugotovil, da je zazidljivo le pobočje na skrajnem vzhodnem delu območja ob Razgledni poti.

Teren ima naklon približno 30°, ima lepo sončno lego in razgled, možna pa bo gradnja v obliki teras. Razgledna pot bo dobila pomen mestne ulice, vendar bo po projektu urejena tako, da bo očuvan

sprehajalni karakter.

Po potrjenem zazidalnem predlogu je predvidenih 142 stanovanj s 113 garažami. Prvzaprav so to enodružinske hišice, v katerih bodo štirisobna, trosobna, dvo in pol ter tro in polsobna stanovanja.

Ceprav je interesentov za stanovanjske hišice dovolj, pa je pri marsikomu problem denar. Kdorkoli namerava na ta način priti do lastnega doma, mu ne kaže drugega kot da resnično začne čimprej namenske vlagati pri banki.

Predvidoma bodo v letošnjem letu uredili komunalne priključke, s samo gradnjo pa začeli prihodnje leto.

T. L.

dalo nov pospešek razvoju in delu krajevnim samoupravam.

Sodelovanje z občinsko skupščino in njenimi organi

Sodelovanje v tej smeri lahko rečemo je bilo vsa leta pozitivno. KS se je prizadevala, da so se vsi problemi obravnavali na ravni pomembnosti in važnosti raznih predlogov in ni drobila teh stvari ter obteževala delo občinske skupščine. Tudi kar se tiče finančne pomoči lahko ugotovimo, da je bila od strani občine vsaj za prilike, v katerih se sama nahaja, zadovoljiva. Seveda krajevna skupnost ni čakala samo na dotacije, marveč je v smeri gospodrske dejavnosti marsikaj naredila tudi sama. Tako smo že prva leta zaorali v gospodarske probleme in ustanovili steklarsko delavnico, kar je mnogo pomenilo za naš kraj. Prav tako smo začeli z gostinskimi orbatom in odprli bife v parku Podmežakljo, da bi tako ustvarili določen denar za druge potrebe, katerih ni malo.

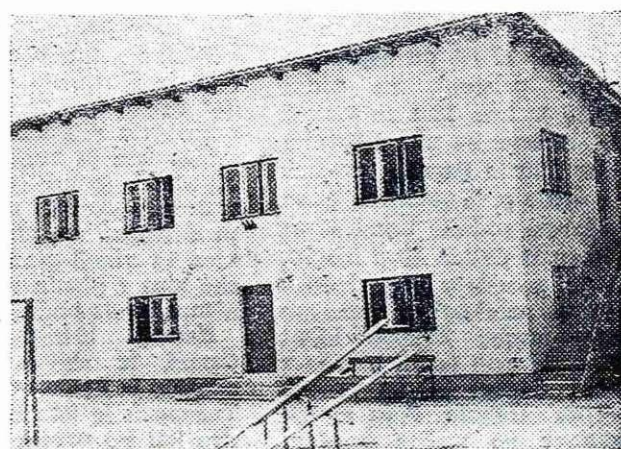
Podčrtati moram, da je bilo delo in sodelovanje z občinskimi organi ves čas obstoja KS zelo plodno, in da so rezultati tega dela pozitivni. Prav tako pa lahko ugotovimo, da je vodstvo KS denar, ki

ga je prejemale iz občinskega proračuna zelo koristno nalagalo za tekoče potrebe terena.

Zaključna beseda o pomenu in nadaljnjem razvoju KS

Nemogoče je povedati vse kar se je v preteklem desetletju zgodilo na terenu, kakor tudi kakšni problemi in težave so se postavljale pred funkcionarje oziroma vodstvo KS. Ugotovimo pa lahko, da so bili napori in delo zelo pozitivni, saj so danes le-ti vidni in otipljivi za slehernega občana. Res je, da tudi sami nismo z vsem zadovoljni in, da bi bilo marsikaj lahko boljše, toda peščica dobronamernih in delovoljnih občanov pa res ni v stanju rešiti prav vsega, kar žuli in tišči našega občana. Če to hočemo, potem moramo naše sodelovanje res krepko razširiti, predvsem pa skušati razumeti prizadevanja in ukrepe, katere prevzema nase svet krajevne skupnosti. Da je tega sodelovanja odločno premalo nam dokazuje akcija, katero smo lani pričeli, da bi se rešili finančne stiske v katero smo zašli zaradi nujno potrebne adaptacije otroškega vrtca. Na razpisano posojilo, da bi finančno stanje KS sanirali, se je odzvalo samo 34 občanov, ki so podpisali in vplačali delež za

sanacijo. Prav to dokazuje, da je naša povezanost s terenom in občani še vedno preveč šibka in da bo prav v tej smeri potrebno več naporov, da se bomo poznali in razumeli, kajti prav v tem je jedro tudi bodočih uspehov pri delu za napredek in razvoj naše krajevne samouprave.

Novi prostori Krajevne skupnosti Podmežakljo

Roman o gorskih reševalcih

V čez dvestoletni planinski zgodovini, ki so jo z velikimi in zlatimi črkami začeli pisati preprosti pastirji, tovarniki, lovci, drvarji in oglarji v Bohinju, Bistrici, na Jezerškem, Dolini, Trenti in Logarski dolini, so vidno in pomembno vlogo odigrali tudi številni nesebični in požrtvovalni gorski reševalci. Zgodovina naše gorske reševalne službe je veličastna epopeja, pesem junaštva in neustrašivosti. V starih orumenelih urbarjih je zapisano, da so gorski reševalci reševali lažje, težje in smrtno ponesrečene ljubitelje in obiskovalce gora pod Jalovcem, Grintovcem, pod Triglavom in Mangartom ter številnih drugih osamljenih in odročnih okraških, krnicah, v prepadnih in prevesnih stenah. Hiteli so na pomoč v pripeki poletnih dni in v strupenem mrazu ledenih noči. Gorski reševalci so vedno zatajili strah, težave in napore, pozabili so na lakoto, nevarnosti in številne druge težave. V gorah, na vrhovih, v stenah in grebenih, so predstavljali vedno celega, plemenitega in požrtvovalnega človeka.

O zgodovini naše GRS in o plemenitem delu številnih gorskih reševalcev iz Savinjskih in Kamniških planin, Storžiča in Karavank, še prav posebej pa iz Julijskih Alp, je bilo napisanega že veliko. Vse to predstavlja lik našega gorskega reševalca, ki je vedno, na vsak klic na pomoč pripravljen hiteti skozi noč v viharji, ledeni metež in pomagati ter reševati, kar se rešiti da.

Ciril Praček je pred leti napisal posebno zanimivo knjigo »Med gorskimi reševalci«, ki pa prav gotovo mnogo preskromno pokaže delo gorskih reševalcev, ki se morajo mnogokrat s časom, urami, minutami in se-

kundami boriti s smrtjo. Naši gorski reševalci prav gotovo zaslužijo za svoje delo mnogo več kot samo to, kar je bilo do sedaj napisanega o naši GRS in življenju ter delu gorskih reševalcev.

Naša GRS se pripravlja na svoj visoki delovni in življenjski jubilej. Leta 1912, pred 57. leti, je bila v Kranjski gori ustanovljena prva prostovoljna postaja GRS. To je dolga pot, ki zasluži največjega in najvišjega priznanja naše planinske skupnosti.

Ugledni avtor številnih zelo branih knjig Anton Ingolič se je lotil pomembnega in odgovornega dela. Odločil se je, da napiše roman iz zgodovine GRS in življenja in dela gorskih reševalcev. To je vsekakor odgovorna in zahtevna naloga, ki si jo je zadal slovenski pisatelj Anton Ingolič, ki je že navezal tesne stike z veterani naše GRS, ki so se v številnih reševalnih akcijah prekovali in prekalili v drzne in neustrašne reševalce. Snov je zanimiva in aktualna. Avtor namerava v svojem tekstu prikazati psiho gorskih reševalcev, ki se ne ustrašijo naporov in nevarnosti, ki ne poznajo strahu, kadar je treba karkoli storiti za pomoč v gorah.

Pisatelj Anton Ingolič se je s prave strani lotil te zahtevne in odgovorne naloge. Približal se je gornikom in istočasno gorskim reševalcem. Navezal je neposredne stike s starejšimi in mlajšimi gorskimi reševalci iz Kamniške Bistrice, Jezerskega, Trente, Logarske doline, Doline in Bohinja, kjer bo lahko iz prete roke zajel vso pristno vsebino pravega, resničnega življenja gorskih reševalcev. Večji, bogatejši tekst o naši GRS bo prav gotovo zanimi-

vo čtivo ne samo za gorske reševalce, temveč tudi za milijone in več vsakoletnih ljubiteljev in obiskovalcev naših gora.

Udeležba naših gorskih reševalcev z Jesenic in Doline, Tržiča in Kamnika pri zbiranju in oblikovanju vsebine knjige o naši GRS in življenju in delu prekaljenih gorskih reševalcev, je nadvse pomembna. Prepričani smo, da bo priznanemu pisatelju s širokim krogom sodelavcev v največji meri uspelo približati in posredovati slovenski planinski javnosti vlogo naše GRS pri naglem množičnem razvoju rekreativnega planinstva in vzponu plezalne športa in alpinizma.

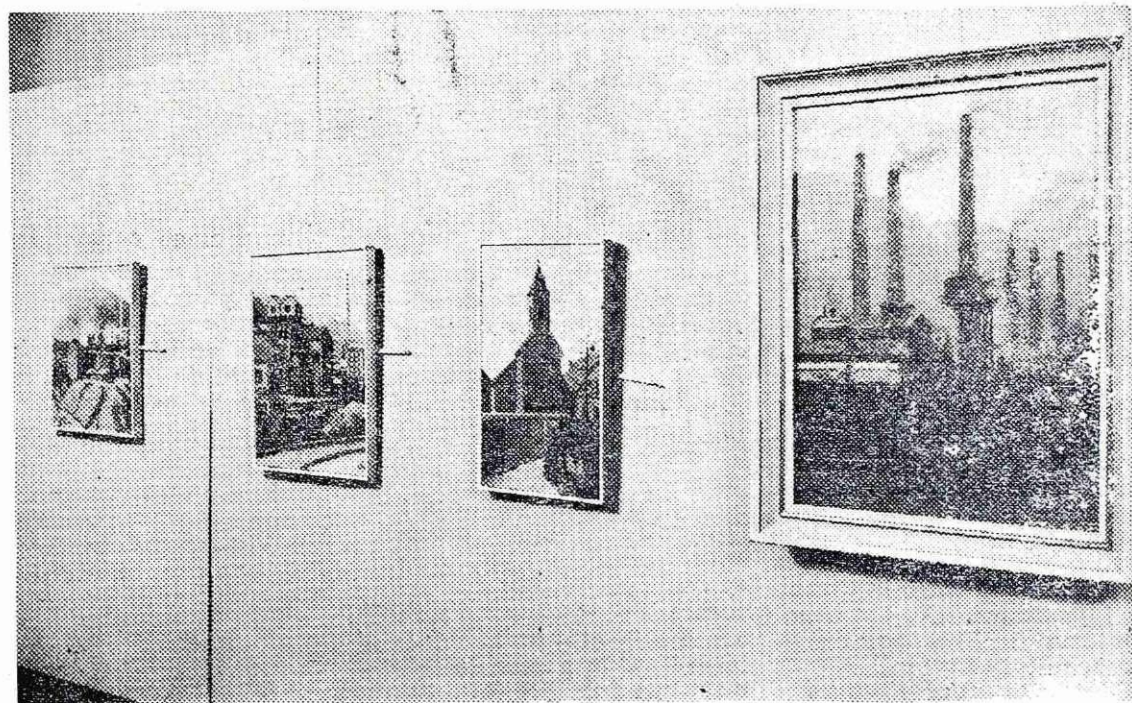
Roman o naših gorskih reševalcih bo izšel v počastitev 60-letnega jubileja naše GRS (1912–1972).

Toplo sprejeta naš ples in naša pesem v Italiji

Vsako leto se za nekaj novih krajev razširi seznam krajev v severni Italiji, v kateri ansambel narodnih plesov in pesmi pri DPD Svoboda Tone Čufar izvaja svoj program jugoslovanskih narodnih plesov in pesmi. Letos je ansambel v okolici Vidma nastopil že trikrat, dogovorjene pa ima še tri nastope v Italiji in enega v Avstriji. Prav gotovo pa se bo število še povečalo. V dogovorih pa so tudi z domačimi turističnimi organizacijami za nekaj nastopov doma. Žal ta misel, da je turistu poleg krajevnih lepot, stanovanja, hrane in pijače potrebno nuditi še kaj, zelo počasi prodira med naše gostince in turistične delavce. Izgovor, da nimamo ustreznih dvoran, vsaj v poletnih mesecih ni opravičljiv. Dokaz za to so ravno nastopi ansambla v Italiji, kjer že desetletje nastopa izključno na prostem.

Še lažje pa bi bilo pri nas, ker bi v slučaju slabega vremena zaradi bližnje ansambla lahko nastop odpovedali, pa tudi prevozni stroški bi bili minimalni v primeru nenadnega dežja.

V nedeljo, 17. t. m. je ansambel narodnih plesov in pesmi z velikim uspehom nastopil v Arterni, manjšem kraju s 3.500 prebivalci, nekaj kilometrov pred Vidmom. Na zelo akustičnem trgu in v zelo lepem ambientu se je zbralo skoraj 4.000 gledalcev in poslušalcev, ki so s pozornostjo in velikim odobravanjem spremljali program. Tako je ansambel letos samo na treh nastopih zabeležil čez 10.000 gledalcev in poslušalcev, ki so tako spoznali del naše ljudske kulture. To je prav gotovo velik delež ansambla k kulturnemu sodelovanju s sosednjo Italijo, pa tudi delež k stikom matične kulture s Slovenci, živčimi na tem ozemlju.

Izrez iz zadnje kolektivne razstave članov likovne sekcije DO LIK

Evine, potomke amazonke od krinoline do six superiors

Komaj 22 let po uspešnem prvem pristopu na Mont Blanc je leta 1808 zablestela kot meteor na alpinističnem nebu Marija Paradis, preprosto dekle iz Chamonixa, ki so jo gorski vodniki izpod Mont Blanca iz doline Arve izbrali, da jo povedejo prek ledenikov in serakov na ponosno teme strehe Evrope Mont Blanc. Vzpon je bil zvezan z velikimi napori in še mnogo večjim strahom. Prva alpinistka je po srečno končani turi vzdihnila: »Nikoli več kaj takega!«

Trideset let pozneje, leta 1838 je Henriette d'Angville kot druga ženska dosegla in premagala vrh Mont Blanca. Istega leta je komaj 16-letna Tirolka v spremstvu gorskih vodnikov dosegla mnogo težje dostopni vrh Ortlerja. Nikjer in nikoli pogumne ženske niso v planinstvu in alpinizmu igrale podrejene vloge.

Komaj 18-letna Felicita Carrel iz slavne vodniške družine iz Briuela, doline Val Turnanch je leta 1867, komaj dve leti po prvem tragičnem pristopu na Matterhorn, po južni strani pristopila na Col

Felicite, ki je komaj 120 m pod samim vrhom Matterhorna. Ona je prav gotovo odprla novo zlato stran zgodovine ženskega planinstva in alpinizma. Kljub temu, da ji ni uspelo premagati Matterhorna, ga je komaj štiri leta pozneje premagala in osvojila slavna Luc Walker, pionirka angleškega in svetovnega alpinizma.

Štiri leta po ustanovitvi Alpine Club Anglije se je pokazala potreba, da tudi ženske amazonsko ustanove svojo planinsko-alpinistično or-

ganizacijo. Leta 1861 je bil ustanovljen ladies Alpine Club Anglije. Na prestolu te planinsko-alpinistične organizacije so se zvrstile slavne plezalkice in alpinistke svetovnega imena in slovesa: miss Hamilton, miss Hawkins in številne druge, ki so visoko cenjene v svetovnem alpinizmu.

Slavne alpinistke iz otoka so kmalu dobile navdušene naslednice in posnemalke tudi v drugih alpskih in izven alpskih in izven evropskih deželah. Stara mati ženskega planinstva in alpinizma miss Elizabetha Hawkins je kmalu dobila enakovredne naslednice v Alpah, Kavkazu, Tatrah, Italiji, Franciji, Dolomitih, Andih in Himalaji. V boj so posegle še slavniješe: Loulou

Boulaz, Claudije Kogan in mnoge druge, ki so odločno in uspešno pisale žensko planinsko-alpinistično zgodovino v najbolj prevesnih in prepadnih stenah Alp, Dolomitov, Kavkaza, Pamirja in drugih. Vsak narod ima v areni svetovnega ženskega alpinizma svojo vidno predstavnicu. Lidija Romanova, Silva Kyse-lova, Olga Zibrinova, Heide Sattke, Inge Rost, Helma Schinko in mnoge amazonke so sposobne preplezati še tako strme, prevesne in prepadne stene.

Kustos ljubljanskega muzeja Henrik Freyer je takoj, ko je odkril in spoznal dolino Vrat, Kota in Krme, začel navdušeno vabiti mlade ljubiteljice gora, da jih popelje na Triglav.

Kaj bodo gledali v kinu

Kino RADIO

23. in 24. avgusta amer. barvni film **ZADNJI VLAK IZ KATANGE**, v režiji Jacka Cardifa, v glavni vlogi Rod Teylor, ob 17. in 19. uri.

25. avgusta nem. CS film **ČAKALNICA SMRTI**, v režiji Alfreda Vohrerja, v glavni vlogi Hildegard Kneff, ob 19. uri.

26. in 27. avgusta italij.-nem. barvni CS film **MOJE IME JE PECOS**, v režiji Mauricea A. Brighta, v glavni vlogi Robert Woods, ob 19. uri.

28. avgusta italij.-špan. barv. ni CS film **SEDEM PISTOL ZA BRATE MAC GREGOR**, v režiji Franka Grafiolda, v glavni vlogi Robert Wood, ob 19. uri.

29. avgusta amer. barvni film **PUSTOLOVEC IZ TEXASA**, v režiji Budda Boetticherja, v glavni vlogi Randolph Scott, ob 17. in 19. uri.

30. avgusta amer. barv. film **SIMFONIJA HEROJEV**, v režiji Ralpa Nelsona, v glavni vlogi Charlton Heston, ob 17. in 19. uri.

Kino PLAVZ

23. in 24. avgusta italij.-nem. barvni CS film **MOJE IME JE PECOS**, ob 18. in 20. uri

25. in 26. avgusta amer. barvni film **ZADNJI VLAK IZ KATANGE**, ob 18. in 20. uri

27. avgusta italij.-špan. barv. CS film **SEDEM PISTOL ZA BRATE MC GREGOR**, ob 18. in 20. uri

28. in 29. avgusta angl. film **VRNITEV IZ PEPELA**, ob 18. in 20. uri

30. avgusta amer. film **VI-VA ZAPATA**, ob 18. in 20. uri

Kino DOVJE

23. avgusta angl. barvni film **BANDITI NA RIVIERI**

24. avgusta amer. barv. film **LILI**

28. avgusta amer. barv. film **ZADNJI VLAK IZ KATANGE**

30. avgusta angl. film **VRNITEV IZ PEPELA**

Kino ŽIROVNICA

24. avgusta angl. barv. film **BANDITI NA RIVIERI**

27. avgusta amer. barv. film **ZADNJI VLAK IZ KATANGE**

31. avgusta angl. film **VRNITEV IZ PEPELA**

Kino KRANJSKA GORA

23. avgusta amer. film **STEZA SLAVE**

24. avgusta angl. film **VRNITEV IZ PEPELA**

28. avgusta italij.-nem. barv. CS film **MOJE IME JE PECOS**

30. avgusta amer. barv. film **ZADNJI VLAK IZ KATANGE**

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru upravnih služb se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč, ki mi je bila v času bolezni zelo dobrodošla.

Francka Jekovec
nabavni oddelek

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru upravnih služb se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč, ki mi je bila izredno dobrodošla pri klimatskem zdravljenju mojega sina.

Cilka Taler

NAJDENA ROČNA URA

V torek, 19. avgusta je bila na parkirnem prostoru pred Železarno najdena moška zapetna ura. Lastnik jo lahko dobi pri Rudiju Pančurju, Cesta maršala Tita 85 (stolpnica).

ZAHVALA

Ob izgubi našega dragega

JANEZA MLAKARJA

se najtopleje zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem, sodelavcem, znancem, sosedom in vsem, ki so ga spremili na poslednji poti in mu darovali vence in cvetje. Lepa hvala govorniku za poslovljne besede, godbi in pevcem. Zahvaljujemo se vsem voznikom za prevoz sorodnikov. Se posebej se zahvaljujemo vsem, ki so bili na dopustu v Crikvenici in pomagali v težkih trenutkih.

Zalujoča žena Francka
in sin Janez

ZAHVALA

Vsem svojim sodelavcem iz vodstva gasilske in reševalne čete se iz srca zahvaljujem za denarno pomoč v času moje bolezni.

Bil sem težje poškodovan pri prometni nesreči 10. julija na Hrušici in se sedaj zdravim v ljubljanski bolnišnici.

Pomoč mi je zelo dobrodošla, še bolj pa družini, ki je na tako nesrečen način ostala sama. Hvaležen sem tudi vsem za moralno pomoč, ki jo izkazujejo svojemu sodelavcu, kar daje človeku prijeten občutek, da ni sam v nesreči. Se enkrat se vsem sodelavcem iz srca zahvaljujem za humano dejanje ter jim želim mnogo delovnih in osebnih uspehov.

Vinko Rihtaršič
nezgodni oddelek
klinične bolnice
Ljubljana

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru žeb-ljarne se zahvaljujem za denarno pomoč, ki mi je bila zelo dobrodošla v času moje bolezni.

Adolf Kozamernik
žeb-ljarna

Kadrovski sektor ŽJ sporoča, da bo v mesecu septembru organiziral

TEČAJ ZA LUKNJACICE IBM

Tečaj bo trajal predvidoma 30 do 40 ur in se ga lahko udeležijo člani delovne skupnosti železarne Jesenice.

POGOJI:

- dokončana osnova šola (8 razredov),
 - starost 17 do 30 let,
 - psihološki preizkus.
- Prijave pošljite na kadrovski sektor do vključno 30. 8. 1969.

OBVESTILO

voznikom motornih vozil

Po 29. členu pravilnika o voznških dovoljenjih (Uradni list SFRJ št. 30/67) je bilo treba voznška dovoljenja, katerih veljavnost je potekla pred uveljavitvijo tega pravilnika, to je pred 20. julijem 1967, podaljšati najpozneje do 20. julija 1969.

Precejšnje število voznikov motornih vozil še ni podaljšalo veljavnosti svojih voznških dovoljenj, zato je republiški sekretariat za notranje zadeve SRS podaljšal rok podaljševanja do 31. decembra 1969.

Oddelek za splošne zadeve Skupščine občine Jesenice bo izjemoma podaljševal veljavnost omenjenih voznških dovoljenj še do 31. decembra 1969.

Opozarjamo voznike motornih vozil, da z nepodaljšanim voznškim dovoljenjem ni dovoljeno voziti motornih vozil v cestnem prometu in da voznških dovoljenj, katerih veljavnost je potekla pred 20. julijem 1967, po 31. decembru 1969 ne bo več mogoče podaljšati. Taka dovoljenja bodo po tem roku razveljavljena in črtana iz evidence voznških dovoljenj. Novo voznško dovoljenje bo mogoče dobiti samo po splošnih pogojih, ki so predpisani za izdajo voznškega dovoljenja (voznški izpit itn.).

Iz pisarne
oddelka za splošne zadeve SOB
Jesenice

Opravičeni ali neopravičeni očitki?

Precej očitkov je padlo na račun avtobusnega podjetja Ljubljana transport, PE Jesenice od strani potnikov, ko so 16. avgusta zaman čakali na redni avtobus, ki odpelje vsak dan ob 8.45 z Blejske Dobrave na Jesenice. Večje število ljudi je namreč čakalo na postajališčih na Blejski Dobravi, na Lipcah in Podkočno in ker avtobusa ni bilo, so morali peš na Javornik, da so tam dobili lokalni avtobus Koroška Bela-Jesenice. Bila je to sobota in navadno gre ob teh dnevih na

Jesenice več ljudi, kot pa druge dneve.

Potniki nekako razumejo, če pride včasih do zastoja v prometu, menijo pa, da bi bila dolžnost podjetja, da na nek način obvesti potnike, da avtobusa ne bo, ali pa da pride kasneje. Avtobusna postaja na Blejski Dobravi je tik trgovine ROŽCA, kjer imajo telefon in uslužbenke bi gotovo rade obvestile one, ki čakajo na avtobus, da ga ne bo ali da bo vozil kasneje. Tako bi se izognili negodovanju ter marsikateri pikri besedi. sš

Miniti pa je moralo skoraj 30 let, da se je leta 1870 povzpela v spremstvu očeta in brata prva ženska Rozalka Škantar-Sestova na Triglav. To je bil velik in pomemben uspeh in dosežek dvajsetletne Bohinjke. Štiri leta pozneje je ta uspeh opogumil tri Ljubljankinje, da so se napotile in tudi dosegle vrh Triglava. Led je bil prebit in pokazana in utrita pot tudi ženski v mogočni planinski svet. Obiski žensk na Triglavu in ostalih gorah so se množili iz leta v leto.

Leta 1890 je trentarski divji lovec Ivan Berginc-Štruncelj prvič preplezal mogočno 1200 m visoko severno steno Triglava. Šestnajst let pozneje so jo prvič preplezali odlični avstrijski plezalci: dr.

König, Reinl in Domenigg iz Graza. Tri leta pozneje v prvi polovici septembra je stena dobila prvi ženski obisk. Z bratom Emilom jo je v dveh dneh od 10. do 11. septembra 1909 preplezala tudi Ana Klauer. S tem drznim podvigom in lepim ter velikim uspehom je bil dan znak za nadaljnje nove poizkuse žensk v severni steni Triglava in drugih še težjih stenah naših gora. Ana Klauer je s svojim bratom izvršila dvajseti pristop prek velike stene.

Letos mineva 45 let, odkar je 24. avgusta 1924 Nevina Rebek-Prevc kot prva Slovenka preplezala 1200 m skalni zid severne stene Triglava. V družbi svojih tovarišev skalešev Hudnika in Prevca je

postavila rojstno letnico našega ženskega alpinizma. Zgodovinski vzpon prve Slovenke prek severne stene Triglava je bil izveden 146 let po prvem pristopu »štirih srčnih mož« na Triglav. Nevina Prevc je preplezala severno steno Triglava 34 let po pristopu Ivana Berginca — Štruklja prek te stene. Drzna plezalka je pokazala pot in smer nadaljnjega razvoja plezalnega športa in alpinizma, po kateri so med obema vojnama in po NOB pogumno in uspešno hodile in plezale številne zastopnice plezalnega športa in alpinizma, med katerimi nekatere dosega visoko, nadpovprečno raven v svetovnem merilu. Najvišje mesto med njimi zavzema zmagovalka severne stene Špika,

Kanjavca in številnih drugih težkih in zahtevnih sten Mirra-Marko Debeljakova, ki ni bila samo odlična plezalka in alpinistka, temveč je prispevala tudi velik delež k afirmaciji našega plezalnega športa in alpinizma v širšem svetovnem merilu.

Pavla Jesihova je preplezala več znanih in težkih »skalaških« smeri v naših najtežjih stenah, njen vrhunski dosežek pa je prav gotovo prvenstveni plezalni pristop prek centralnega stebra v severni steni Triglava.

Za Rozalijo Škantarjevo in Nevino Prevco so odigrali vidno vlogo še Špela Lakotova, Orehnikova, Jera Peterlinova, Vahica, ki so znale plezati in premagovati predele in previse kot nihče pred in za nji-

mi. Novejši čas pa je dal našemu alpinizmu nova imena, ki niso znana le v našem planinstvu, temveč so cenjena tudi v merilu svetovnega alpinizma. Nadja Fajdiga, prva ženska zmagovalka severne stene Matterhorna in drugih težkih in zahtevnih sten v Dolomitih in centralnih Alpah. Pred odlično Barbiko Lipovšek-Sčetinin pa niso varne najtežje previsne in prepadne stene in smeri označene s six superiore težavnostno stopnjo.

Naše plezalko in alpinistke nikoli niso igrale podrejene vloge v eliti svetovnega alpinizma. Vse zavzemajo vidno in visoko mesto na svetovni rang lestvici ženskega alpinizma.

Urož Župančič

S pomlajenimi močmi naprej

O hokeju krožijo na Jesenicah razne govorice. Da bi zvedeli, kako izgledajo stvari pred novo sezono, smo za razgovor zaprosili predsednika hokej kluba Jesenice tov. Franceta Talerja.

Obe ligaški moštvi trenirata že od maja naprej. Prav tako se pripravljajo tudi mladinci. Na treningih je udeležba zadovoljiva. Najbolj vestni so mladi, starejši igralci pa suhe priprave nekoliko zanemarjajo. Za prihodnjo sezono imamo že pripravljen celotni načrt. Skupno bodo vsa tri moštva odigrala 75 prvenstvenih tekem doma in na tujih igriščih. Prvič bodo igralci stopili na led 1. oktobra, 15. oktobra pa bo led že na drsališču Podmežakljo. Prva večja mednarodna tekma bo 22. oktobra, ko se bo naše moštvo srečalo v povratni tekmi s poljskim prvkom za evropski pokal.

V letošnjem državnem prvenstvu je nekaj sprememb. Vsako moštvo bo odigralo štiri tekme. Isto velja tudi za alpski pokal. Celotni program je tako pripravljen, da bodo tekme državnega prvenstva odigrane v sredo in soboto, nedelje pa so rezervirane za alpski pokal.

Tehnični in strokovni odbor bosta do pričetka septembra sestavila tudi pomenko moštva, toda računati je, da bo v moštvih precej mladih igralcev. Moštva bodo sestavili tako, da ne bo trpela kvaliteta. Vedeti namreč moramo, da je hokej na Jesenicah še vedno šport števil. 1. Za vsa moštva so določeni tudi trenerji. Prvič letos v

Jugoslaviji trenira ligaško moštvo domači trener. Moštvo Jesenic je prevzel Ciril Klinar, moštvo Kranjske gore Dušan Brun in mladinsko moštvo Jesenic Matko Medja.

Kot vsa leta doslej tako je tudi letos materialni položaj kluba precej težak. Toda razveseljiva je vest, da novo sezono hokejisti pričakujemo brez minusa v blagajni. Za to je poskrbel zelo aktivni gospodarski odbor. Po sedanjih načrtih bo sredstev za prihodnjo sezono več s pripombo, da bo železarna Jesenice pomagala v enakem obsegu kakor doslej.

Govorice o plačanih igralcih so neresnične. Vsi člani hokej kluba Jesenice so redno zaposleni. Le povratnikom iz ZDA smo lansko nezaposlenost nadoknadili s hranarini. Igralci, ki študirajo, dobivajo štipendije. Za izgubo časa na treningih in pripravah pa igralec dobi hranarino pod pogojem, da absolutno najmanj 60% priprav.

Dolgoletni član HK Jesenice Viktor Tišler je zaprosil delodajalca v ZDA za prekinitev pogodbe. Dobil je pozitiven odgovor in na vsak način bo ostal na Jesenicah.

Pred pričetkom sezone bo širši posvet vseh privržencev hokeja na Jesenicah ter gospodarskih organizacij, ki podpirajo ta šport. Na tem posvetu bomo zaigrali z

odkritimi kartami, da bi tako lažje rešili materialno osnovo. Potrudili se bomo, da bi čimprej pokrili drsališče Podmežakljo. Vedeti je namreč treba, da bomo le tako lahko šli v korak z jugoslovanskim in evropskim hokejem. V septembru se prične tudi šola za mladince. Žal letos ne bomo mogli sprejeti več kot 25 slušateljev, ker nimamo potrebnih rekvizitov za vadbo.

-ne

Dva naša mlada alpinista na instruktorskem tečaju v Tatrah

Za načrtno vzgojo in šolanje mladih jeseniških plezalcev in alpinistov posveča naš alpinistični odsek izredno skrb za usposabljanje sposobnih in poštenih inštruktorskih kadrov. Le-te izbira iz vrst najboljših članov odseka. Našemu AO je s pomočjo in velikim razumevanjem komisije za alpinizem in stike z inozemstvom pri PZS uspelo vključiti v mednarodni alpinistični tečaj inštruktorskega alpinizma v čeških Tatrah dva mlada perspektivna plezalca in alpinista.

Inštruktorski tabor v čeških Tatrah bo od 20. avgusta do 4. septembra. Vodili ga bodo priznani in najboljši češki plezalci in alpinisti, mojstri športa, ki so visoko cenjeni v socialističnem svetu in se ponašajo s pomembnimi uspehi in zmagami v gorah, grebenih in stenah Alp, Kavkaza, Hindukuša, Pamirja in Himalaje. Udeležili se ga bodo bodoči inštruktorski plezalnega športa in alpinizma iz NDR, Poljske, Romunije, Madžarske in Jugoslavije.

Naš alpinistični tabor bosta zastopala Tone Žagar in Niko Bernard, ki zaslužita to priznanje in nagrado z vidnimi in razveseljivimi dosežki v letošnji poletni plezalni sezoni. Preplezala sta nekaj težkih in najtežjih sten v Jalovcu, ostenju Mojstrovke, Krnici, Martuljku in Triglavu. Oba sta jamstvo, da bo naš alpinistični odsek dobil z njima nov, pomlajen inštruktorski kader, ki bo znal voditi naše mlade plezalce in alpiniste po najboljši in najvarnejši poti od uspeha do uspeha tudi prek najtežjih prepadnih in previsnih sten v domačih in tujih zahtevnejših gorah. Obema želimo v čeških Tatrah obilo sreče in uspeha in pričakujemo, da bosta sredi elite alpinistov iz socialističnih držav dostojno zastopala visoko raven naše alpinizma.

Žuro

R. B.

Prvič so tekmovali

Na osnovi dogovora med občinsko Zvezo za telesno kulturo in plavalnim klubom Jesenice, je bila v kopališču v Ukovi izvedena plavalna šola, ki je trajala od 4. do 18. avgusta in ki jo je vodil trener plavalnega kluba Franci Fon.

Letos je bilo za tečaj več prijavljencev kot prejšnje leto. Obisk pa bi bil verjetno še večji, če bi vsak učenec moral plačati pristopnino za tečaj, ne pa samo denar za permanentno karto, saj bi tako pokazal več interesa za rednejši obisk.

Prijavljenih je bilo 23, redno pa je obiskovalo šolo 11 tečajnikov, ki so se tudi naučili plavati. Starost učencev je bila od 4 do 16 let. Poleg osnovnega učenja plavanja so se učili tudi ostale tri stile ter imeli teorijo o reševanju in samopomoči v vodi.

Tečaj je potekal redno kljub temu, da je bilo nekaj dni slabo vreme. Prav zaradi slabega vremena je bil obisk v šoli v zadnjih dneh nekoliko slabši, toda kljub temu so učenci v plavanju pridobili toliko znanja, da je bilo zadnji dan tečaja mogoče izvesti tudi tekmovalno.

Dečki in deklice, ki so tekmovali v plavanju prvič v svojem življenju so prispeli na cilj po naslednjem vrstnem redu:

Alenka Pribošič, Matjaž Pribošič, Tonček Justin, Janez Novak, Veno Lapanja, Stan-ka Erman in Simona Mast-njak.

Vsi so bili veseli še posebno takrat, ko jim je trener Franci Fon v spomin na šolo in na njihovo prvo tekmo, predal diplome. Pa tudi trener sam ni ostal brez nagrade. Dobil je čokolado...

Z.

Brez večjega uspeha

Za naše namiznoteniške igralke in igralce se je mednarodni turnir v Celovcu v izvedbi BGS Neuner končal brez večjega uspeha, čeprav so, vsaj igralke, običajno v Celovcu vedno posegale po prvih mestih.

Jeseničankama Krajzljevi in Novakovi sta presekali pot do višjih mest Ljubljanki Martinčevi in Jelerjevi. Krajzljeva je v četrtfinalu izgubila z Jelerjevo z 2:1, Novakova pa je po zmagah nad dvema Avstrijkama z 2:0

izgubila proti kasnejši zmagovalki Martinčevi v polfinalu z 2:1. Tudi v igri dvojic sta naši zastopnici izgubili z igralkami Olimpije z 2:1.

Brez uspeha pa sta nastopila tudi Vidmar in Buh, ki sta oba izgubila že v prvem kolu. Buh je prikazal zelo dobro igro in bi kaj lahko zmagal s kasnejšim zmagovalcem pri članih Veinmannom, s katerim je izgubil 2:1.

Z.

Letovanje v Novigradu

Skupščina občine Jesenice, komunalni zavod za socialno zavarovanje Kranj, šolski zdravnik in delno starši so nam omogočili, da smo tri lepe tedne preživeli ob morju v Novigradu v zdravstveni koloniji. Iz jeseniške občine nas je bilo okoli sto šol-obveznih otrok. Priznati moramo, da smo na Jesenicah takih okrevanj najbolj potrebni, ker smo zaradi slabega zraka zdravstveno bolj ogroženi kot otroci na podeželju. Hvala vsem, ki so nam to bivanje omogočili.

Preživeli smo res tri tedne prijetnih in koristnih počitnic ob morju. Večji del dneva smo prebili na plaži. Razdeljeni smo bili po skupinah.

Imenovali smo se »14 JEZ-NIH«. Ostale skupine so bile: Beach Boys, Špelce, Caravelle, Trni itd. Zvečer smo gledali filme in prirejali razne prireditve. Za dobre nastope smo bili nagrajeni. Hrana je bila odlična. Vreme je bilo muhasto. Tako so tekli dnevi in kar kmalu je prišel dan odhoda. Slovo od tovarišev, ki so še ostali v zdravilišču, je bilo težko, ker so bili tako dobri.

Vrnili smo se domov zdravi in okrepljeni. Tako bomo lahko pričeli novo šolsko leto, ki se nam bliža, z novimi močmi. Prizadevali si bomo, da uspeh ne bo izostal.

Bogdan Bricelj

Plavanje je zelo priljubljive šport jeseniških železarjev

V petek, dne 15. avgusta so bile v jeseniškem bazenu plavalne tekme železarjev. Organizacija, ki jo je prevzel plavalni klub Jesenice, je bila dobra. Vreme delno oblačno, voda 25° C.

Zanimanje za tekme je bilo veliko, saj se je zbralo pri bazenu kar lepo število tekmovalcev, manjkalo pa ni tudi navijačev, ki so precej glasno bodrili svoje tekmovalce. Bilo pa je tudi nekaj smeha na račun tega ali onega tekmovalca, ki se je s svojim stilom plavanja boril pošteno, da bi čimprej priplaval na drugo stran bazena ter s tem doprinesel točke svojemu obratu.

Najprej so se železarji pomerili v disciplini 50 m kravl. Od 26 tekmovalcev je zmagal Benjamin Ramuš — upravne službe. Sledila je disciplina 50 m prsno, kjer je med 28 tekmovalci zmagal Beno Tavčar. Najbolj zanimivo pa je bilo plavanje štafet 3x50 m prosto. Posebno ogorčena borba je bila med štafetama upravnih služb in strojne delavnice I, kjer je zaradi velike prednosti v začetku zmagala z minimalno razliko štafeta strojnih delavnic.

REZULTATI:

50 m kravl: 1. Benjamin Ramuš, SEP, 2. Franci Fon, PIV, 3. Danilo Klinkon, strojne delavnice, 4. Mirko Klinar, strojne delavnice, 5. Jože Rink, strojne delavnice itd.

50 m prsno: 1. Beno Tavčar, RTA, 2. Milan Peternel, RTA, 3. Božo Kero, valjarna Bela, 4. Joža Dolžan, strojne delavnice, 5. inž. Rajko Kejžar, RO, itd.

3x50 m prosto: 1. strojne delavnice I (Klinkov, Rink, Klinar) 1.48,00, 2. upravne službe (Ffanc, Marolt, Ramuš) 1.50,01, 3. strugarna valjev (Barbo, Novak, Tišov) 1.56,07, 4. RO (Polak, Razinger, Kejžar) 2.00,00, 5. strojne delavnice II (Železnik, Repe, Dolžan) 2.00,05, itd.

Tekme so pokazale, da je plavanje priljubljen šport jeseniških železarjev, kar je zelo razveseljivo, saj je to ena najbolj zdravih rekreacij za našega delavca.

Zaradi tega pričakujemo v prihodnjem letu na medobratnem tekmovalstvu še več tekmovalcev.

R. B.